Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

BANJALUČKE NOVINE

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA - BANJA LUKA

God I. - Broj 5 Banja Luka, 29 septembra 1953 Primjerak din. 10

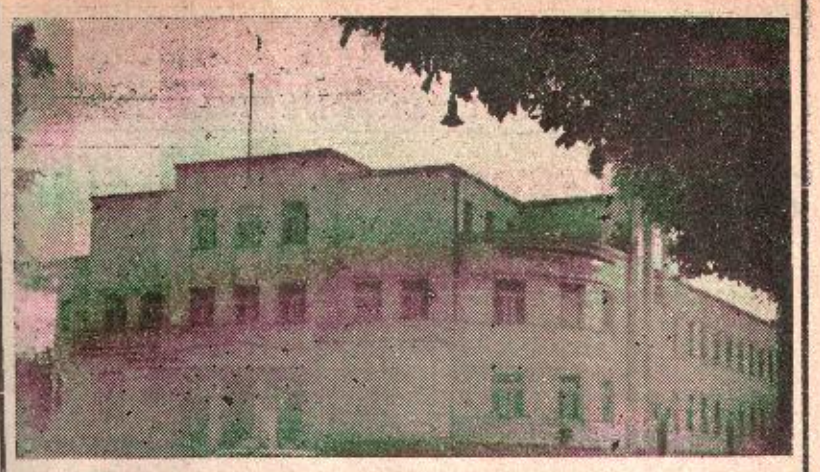

Premijerama »Barba Barova trabakula« i »Ridokosa« i obnovljenom »Hasanaginicom« naše Pozorište je otvorilo novu sezonu

Na slici: zgrada Pozorišta

СОЦИЈАЛИЗМУ НАЈОДАНИЈЕ ЉУДЕ — кандидоваћемо за одборнике у Вијеће произвођача

У досадашњој предизборној активности која се већим дијелом позабавила питањима карактера нове Народне скупштине, правима и дужностима народних посланика, перспективама нашег даљег политичког и економског развоја а посебно о кандидатима који би могли доћи у обзир за народне посланике итд. заборавило се да се истовремено одржавају и избори за градска и среска вијећа произвођача.

Значај избора за вијећа произвођача градова и срезова је такође врло велик, а наши радни људи су до сада о овим изборима врло мало чули и мало о њима говоре.

Народни одбор града Бања Луке на својој посљедњој сједници донио је одлуку да се у ново вијеће произвођача, а у смислу новог Закона о избору и опозиву одборника народних одбора, има изабрати 40 одборника умјесто 26 колико је износило старо вијеће произвођача. Од наведеног броја произвођачи запослени у индустрији, трговини и занатству бираће 39, а произвођачи из пољопривреде једног одборника.

Градска изборна комисија је већ одредила и огласом објавила изборне јединице за избор одборника вијећа произвођача по којима се ових дана одржавају зборови бирача и предлажу кандидати за одборнике.

Нека већа предузећа („Крајина", „Врбас", „Руди Чајавец" и др.) и то укупно њих 12, с обзиром да према величини удјела у укупном друштвеном производу града, бирају најмање једног а нека и више одборника, одржаваће посебне зборове бирача. Сва остала, тј. мања предузећа и пословнице груписани су у 15 заједничких изборних јединица и то тако да свака од ових јединица (у којој је више предузећа) држи заједнички збор бирача и бира у вијеће произвођача по једног одборника.

На посебном састанку са претставницима радних колектива (претсједницима радничких савјета и претсједницима синдикалних подружница) на коме је било ријечи, углавном о техничкој страни спровођења избора за вијеће произвођача, било је говора и о општем значају ових избора као и њиховим политичким припремама.

Претсједник Синдикалног вијећа друг Симо Тадић у свом излагању на овом састанку подвукао је да би радни колективи и прије одржавања зборова бирача требало да дискутују о кандидатима за одборнике вијећа произвођача. При томе би за кандидате требало предлагати социјализму најоданије и политички најизраслије другове који ће моћи да допринесу и лично удио у раду вијећа произвођача града. Примјера ради указао је да је у досадашњем градском вијећу произвођача било и недораслих људи који за годину дана рада вијећа нису изговорили ни једну ријеч.

Несумњиво, без обзира на досадашње недовољно политичко објашњавање значаја избора за вијећа произвођача града, као и самих припрема око ових избора, да ће наши радни људи — чланови Савеза комуниста и ССРН, знати да из своје средине одаберу политички најсвјесније другове који ће у вијећу произвођача заступати на првом мјесту интересе заједнице као цјелине, а тиме ће се показати и као најбољи заштитници интереса радничке класе па и непосредних произвођача који им дају своје повјерење.

В. Вањац

VIŠE DRUŠTVENE KONTROLE I POMOĆI u rješavanju problema socijalnog osiguranja

Uredbom o osnivanju Zavoda za socijalno osiguranje i o privremenom upravljanju sredstvima socijalnog osiguranja prešli su poslovi socijalnog osiguranja iz redovne nadležnosti organa državne uprave na nove samostalne gradske - sreske zavode za socijalno osiguranje, osnovane na načelu samouprave, koja pretstavlja daljnje proširenje naše socijalističke demokratije i koja odgovara principima našeg novog privrednog sistema.

Uloga samouprave u socijalnom osiguranju od velikog je značaja i važnosti u našoj društvenoj stvarnosti, a očituje se u zadacima i funkcijama, koji su postavljeni pred samoupravu Zavoda za socijalno osiguranje.

Dosadašnji period postojanja samouprave u Zavodu za soc. osig. obilježen je značajnom djelatnošću na izvršenju mnogobrojnih zadataka i savlađivanju postojećih objektivnih teškoća.

Istovremeno se ispoljio i niz slabosti u sporom tempu razvitka demokratskog karaktera samouprave, slabom osamostaljenju i u organizacionom i materijalnom pogledu.

Uloga sindikata u upravljanju soc. osig. od velike je važnosti, veća aktivnost sindikalnih organizacija, veće interesovanje za probleme socijalnog osiguranja razvilo bi veći interes osiguranika za ta pitanja, a samim tim pomoglo bi samoupravu da sa više uspjeha i pravilnije sprovodi politiku socijalne zaštite, čime bi se brže otklonile postojeće slabosti u administrativnom radu aparata soc. osiguranja kao i pooštrila borba protiv svih špekulativnih tendencija pojedinih nesavjesnih osiguranika za bespravnim korištenjem socijalnih davanja.

Sindikalne podružnice preduzeća i ustanova najpozvanije su da kod osiguranika stalno razvijaju interesovanje za rukovanje fondovima soc. osiguranja, da na njima bdiju, jer je doprinos za soc. osiguranje dio njihove zarade koji ne bi trebalo smatrati kao akumulaciju, nego kao njihov fond namijenjen onima koji ga trebaju koristiti kad im je najpotrebniji tj. u bolesti, nesreći, starosti itd.

Pored ostalih zadataka, koje bi trebale sindikalne podružnice da rješavaju u svojim kolektivima nameće se kao nužno, da se formira drugarska kontrola bolesnih i nesposobnih osiguranika.

Zadaci ovakve kontrole u prvom redu bi se odnosili na pravilno liječenje bolesnika od strane zdravstvenih ustanova kao i kontrole samih osiguranika u pridržavanju ljekarskih uputa i propisa.

Zavod je raspisom broj: 969/53 od 30 marta 1953 god. umolio sva preduzeća i ustanove, da u svakom slučaju pritužbe od strane osiguranika, bilo na način liječenja ili nepravilan postupak prema osiguranicima, odmah obavijeste Zavod, kako bi se moglo intervenisati kod zdravstvene ustanove. Do danas Zavod ni od jednog preduzeća, ustanove ili sindikalne podružnice nije primio ni jednu takvu pritužbu i ako se na sindikalnim konferencijama u pojedinim kolektivima raspravljalo o ovakvim i sličnim slučajevima.

Posebnu pažnju trebalo bi posvetiti onim slučajevima, kada se bolesni osiguranici ne pridržavaju ljekarskih uputa i propisa i kada nastoje, da dođu do bolovanja i ako nisu nesposobni za rad ili pak traže da im se prepišu lijekovi za koje ne postoji medicinska potreba, da im se pruže pojedina liječenja za koja ne postoji medicinska indikacija itd., jer bi se samo na taj način mogle uspješno otkloniti postojeće nepravde i spriječiti zloupotrebe u soc. osiguranju od strane onih nesavjesnih ljudi, koji ove ustanove smatraju još uvijek za nešto tuđe iz kojih bi se moglo nešto ušićariti.

Pravilnim i savjesnim odnosom svakog pojedinog osiguranika u vezi sa njegovim pravima iz soc. osiguranja umanjili bi se nepotrebni izdaci, a eventualne uštede soc. osiguranja upotrijebile bi se na podizanje novih socijalnih i zdravstvenih ustanova, čime bi osiguranicima bila pružena bolja i efikasnija mogućnost liječenja ili bi se na taj način smanjilo opterećenje naše privrede. Unapređenjem higijensko-tehničke zaštite u preduzećima uštedile bi se ogromne sume, koje se plaćaju na ime materijalnog obezbjeđenja i invalidnina zbog povreda na radu, a što je uglavnom posljedica nedovoljne brige preduzeća za sprovođenje higijensko-tehničke zaštite radnika pri radu, a u vezi sa ovim nastaju i veliki gubici u nacionalnom dohotku radi nepotrebnih izostanaka sa posla.

(Nastavak na 2 strani)

U političkom i privrednom pogledu IZGRADILI SMO ZEMLJU koja može sama da se razvija i živi

Pretstavnik naše redakcije razgovarao je sa drugom Slobodanom Ercegom članom Srskog odbora Socijalističkog saveza koji mu je u vezi sa pretstojećim izborima dao obavještenja koja iznosi u ovom napisu.

Srez Banja Luka broji 100.000 stanovnika. Prema izbornom zakonu za izbore narodnih poslanika banjalučki srez treba da bira za Savezno vijeće 1 poslanika. U Savezno vijeće proizvođača grupa poljoprivrede skupa sa Kotor Varoši, Prijedorom i gradom Banja Luka daje jednog poslanika. Grupa industrije, skupa sa grupom industrije grada Banje Luke treba da bira isto tako jednog poslanika u Savezno vijeće proizvođača. Za Republičku Skupštinu srez Banja Luka treba da bira u Republičko vijeće četiri poslanika. Grupa poljoprivrede, skupa sa gradom bira jednog poslanika u Republičko vijeće proizvođača, a grupa industrije Banja Luka srez bira isto tako jednog poslanika u Republičko vijeće proizvođača.

Odmah bih htio napomenuti da je Zakon o pravima i dužnostima, izboru i opozivu narodnih poslanika, rezultat našeg dosadašnjeg društveno-političkog i ekonomskog razvitka, da on pretstavlja novi korak na liniji demokratizacije i izgradnje socijalističkih odnosa i da on određuje novo mjesto i ulogu, kako narodnih poslanika, tako i Narodne skupštine. Radi toga treba odmah imati u vidu da i način kandidovanja treba postaviti što šire kako bi svaki građanin i svaki birač mogao da dođe do punog izražaja u predlaganju kandidata, a organizacije Socijalističkog saveza treba da se bore da se za kandidate predlažu ljudi koji su to zaslužili i koji će biti u pravom smislu pretstavnici naroda i njegovih interesa. Zbog toga ćemo mi, na sastancima Socijalističkog saveza i sastancima društvenih organizacija, već sada početi raspravljati koje i kakve ljude treba predlagati za poslaničke kandidate.

Mi vjerujemo da će birači najbolje ocijeniti koga će predlagati za svoje pretstavnike u najviše organe naše narodne vlasti.

Obzirom da je način kandidovanja za narodne poslanike postavljen tako da zborovi birača predlažu ljude koji treba da se kandiduju, razumljivo uz njihov pristanak, biće potrebno voditi strogo računa da se zborovi birača održe na vrijeme i da njima prisustvuje što veći broj građana. Ova predizborna agitacija ne bi se smjela postaviti usko, i dati joj isključivo neki tehnički karakter, i ako će biti mnogo tehničkih poslova koji će se morati na vrijeme obaviti, obzirom da su vezani sa raznim rokovima.

Agitaciju treba postaviti što je moguće šire. Našim ljudima treba reći i objasniti im sve one ogromne uspjehe koje je naša zemlja postigla do sada u svom socijalističkom razvitku. Mi barem tu imamo šta da kažemo. Iako je zemlja izašla iz rata porušena, opljačkana i opustošena, kroz ovaj poslijeratni period na očigled svih naših ljudi mi smo u političkom i privrednom pogledu izgradili zemlju koja danas može sama da se razvija i da živi. Na sve strane kod nas se otvaraju novi rudnici, nove fabrike, proširuju se industriski kapaciteti, jednom riječju stvaraju se takvi životni uslovi za našeg radnog čovjeka da će on u najskorije vrijeme osjetiti blagodati ogromnih napora koje naše društvo čini da bi život u našoj zemlji postao ljepši i kulturniji. Mislim da predizbornu agitaciju treba postaviti na toj osnovi kako bi se izbjegle one eventualne praznine koje bi mogle nastupiti ukoliko ne bi vodili o tome računa.

Ovako postavljena agitacija bila bi kud i kamo plodnija jer mi još uvijek nismo dovoljno objasnili ljudima po našim zabačenim selima šta se sve može stvoriti ako su ljudi slobodni i ako su ujedinjeni u takvoj organizaciji kao što je naš Socijalistički savez radnog naroda.

Što se tiče formi političkog rada u predizbornoj agitaciji, smatram da bi bilo dobro u početku ići u širinu održavajući što veći broj manjih konferencija i sastanaka po selima i zaseocima, nastojeći da se na taj način obuhvate svi članovi naše organizacije. Održavanje ovako velikog broja sastanaka potrebno je i radi objašnjavanja tehničke strane izbora. Na taj rad trebalo bi pokrenuti što veći broj političkih radnika. A, kada se razvije politička agitacija i kada se razvije pun interes naših ljudi za izbore, onda bi se moglo ići na mitinge i zborove, koji bi imali velik politički efekat, ali koji po svom manifestacionom karakteru nisu forma s kojom bi trebalo početi predizbornu agitaciju.

S obzirom na stanje poljoprivredne proizvodnje na našem srezu, smatram da ovom pitanju treba dati posebno mjesto u našoj predizbornoj agitaciji, objašnjavajući desetogodišnji plan razvitka poljoprivrede — njegov smisao i perspektive poljoprivredne proizvodnje na bazi tog plana. Plan desetogodišnjeg razvitka poljoprivrede na našem srezu ne može se do kraja izdiskutovati na zborovima birača u ovoj predizbornoj aktivnosti, ali je on toliko aktuelan da ga ne bi smjeli ispustiti iz sadašnjih predizbornih konferencija i sastanaka. Danas u našem srezu ima u tom pogledu čitav niz neriješenih pitanja, koja bi se uz nešto više angažovanja kako naših stručnih ljudi na srezu, tako i samih seljaka, mogla kud i kamo uspješnije rješavati. Mi već sada možemo pristupiti organizovanom sprovođenju pojedinih sasvim jasnih poslova i zadataka. Zemljoradničke zadruge na našem području mogu u najskorije vrijeme da prime prilično velike površine zemlje i državnog zemljišnog fonda i da na tim površinama zaposle veliki broj bezemljaša i siromašnih seljaka. One isto tako mogu da na tim površinama razvijaju povrtlarstvo i ratarstvo, da nabavljaju potrebne poljoprivredne mašine, sade voćnjake i vinograde, povećavaju stočna stada itd.

Osim toga, mi se nalazimo u periodu kada će naša društvena zajednica investirati velike sume u razvitak poljoprivrede. Mi i zbog toga ne bi smjeli dočekati 1954 godinu, a da u ovom međuvremenu ne pripremimo sve potrebne elaborate za investicije u poljoprivredi našeg sreza, kao i za razvitak prerađivačke industrije za koju postoje svi objektivni uslovi.

Društvo poljoprivrednih inžinjera i tehničara radi na planu dvogodišnjeg i desetogodišnjeg razvitka poljoprivrede našeg sreza, koji će uskoro biti gotov. Isto tako u Narodnom odboru sreza radi jedna komisija stručnjaka koja priprema prijedlog investicija za prerađivačku industriju — na bazi poljoprivredne proizvodnje sreza. Kad ovo bude gotovo biće to jedan veliki prilog u borbi za unapređenje našeg sreskog područja.

AKTIVNOST ŽENSKIH ORGANIZACIJA PRED IZBORE

Zdravstveno prosvjećivanje žene povezati i sa njenim kulturnim izgrađivanjem

U Beogradu je 26 i 27 septembra održan IV Kongres AFŽ-a. U svojoj pozdravnoj riječi, koju je Kongresu uputio u ime Socijalističkog Saveza, drug Milovan Đilas istakao je i ovo: »Nema stvarne demokratije bez ravnopravnosti žene«, govoreći zatim o »ropstvu« iz koga će se žena izvući jedino ako se i kapitalističke tendencije (eksploatacija najgore vrste) i birokratske (pretvaranje žene u robota) likvidiraju upornom borbom.

U svom referatu drugarica Vida Tomšić, pretsjednica Centralnog odbora AFŽ-a podvukla je pored ostalog, da je ogroman i veoma odgovoran zadatak svih ženskih organizacija njihov doprinos u radu na likvidaciji neravnopravnosti žene.

Pripremajući svoj IV Kongres, žene čitave naše zemlje uložile su velike napore da sadržajem rada u svojim organizacijama već učine nešto u tom pravcu.

U ovom kraćem napisu iznosimo rezultate i nastojanja koje je ostvarilo Društvo za zdravstveno prosvjećivanje žene kao najaktivniji član Saveza žena u banjalučkom srezu koje je po svojim uspjesima svakako jedno od najboljih ženskih društava u cijeloj Bosanskoj Krajini.

Shvatajući da je za izvršenje zadatka zdravstvenog prosvjećivanja žene od presudnog značaja aktivan rad na terenu, društvo za zdravstveno prosvjećivanje žena iz Banje Luke upravo je na teren i usmjerilo svoju aktivnost. Nizali su se uspjesi koji su svakako mnogo važniji i značajniji, kada se ima u vidu da oni pretstavljaju direktnu pomoć našoj zaostaloj ženi, u prvom redu u selu.

Patronažna služba koja je pretstavljala osnovnu formu rada ovog vrlo aktivnog društva, imala je vidnih uspjeha. Danas većina opština i sela nad kojima je društvo uzelo patronat osjećaju rezultate uloženih napora, a to su Ivanjska, Stričići, Vrbanja, Han Kola, Bronzani Majdan i drugi.

Da uzmemo samo kao primjer šta je sve ovo društvo učinilo u Stričićima, tom nekada mnogo zapuštenom i zaostalom selu. Sada Stričići više ne spadaju u red najzaostalijih sela u našem srezu, svakako zahvaljujući pored ostalog i tome, što danas raspolaže sa kompletnim malim porodilištem sa potpuno opskrbljene četiri postelje, instrumentarijama i inventarom. Slična akcija sada se priprema i u selu Vrbanji, gdje će do kraja godine biti otvoreno takođe jedno malo porodilište. Ovdje se kod Društva za zdravstveno prosvjećivanje žene zaista pravilno odražava shvatanje njegove prave uloge i to ne riječima, nego djelom.

Ili još jedan vrlo karakterističan primjer.

Dok se u početku smatralo da je dovoljna jednodnevna ili u najboljem slučaju dvodnevna posjeta selu, pokazalo se u praksi da nema sistematske i solidne pomoći, niti ska i »obradila« teren za dječjeg ljekara koji će na osnovu koordinirane akcije ovog društva i Društva ljekara izvršiti pregled bolesne djece na tom terenu.

Svaka drugarica aktivistkinja ovog društva ima dosta posla na terenu. Dok jedne pokazuju žena-one prave analize, pa u stvari ni konkretne pomoći jednom selu, ukoliko drugarice aktivistkinje ovog društva ne proborave na određenom mjestu 7—8 dana. Drugarica Vasvija Jašarević radila je osam dana na terenu opštine Ivanjma kako se priprema povrće za zimnicu ili kako se higijenski i praktično sprema kuća, pere itd. ili se pak same angažuju oko krečenja ili čišćenja bunara, druge ih upoznavaju sa načinom njege dojenčeta, bolesnika, itd.

Ali ni grad nije mjesto u kome ovo društvo nije djelovalo. Poznato je da u tri veće banjalučke fabrike radi prilično veliki broj žena (»Vitaminka« 80%, Tvornica duhana 72% i Tvornica obuće preko 50%). I tu je teren za rad. Zato se priprema niz predavanja iz oblasti higijene žene i drugih tema koje ih interesuju i koje će pomoći radnoj ženi.

Patronažna služba radi i u gradu. Ona se obavlja preko 7 pododbora ovih društava. Pregledane su kuće i okućnice, organizovan je pregled djece, a na inicijativu žena aktivistkinja oformljeno je pri Dječjem dispanzeru i Savjetovalište za majke. Evo još jednog primjera. Dok je željeznička stanica namjeravala da potpuno ukine čekaonicu za majke i djecu, Društvo za zdravstveno prosvjećivanje uzelo je ovu čekaonicu u svoje ruke. Danas je to čisto i dobro održavana čekaonica u kojoj radi jedna drugarica, kao službenik ovog Društva i Crvenog krsta. U ovoj čekaonici pored svega što je majci inače potrebno da bi mogla na putu da očisti i uredi svoje dijete, ona može da nađe takođe i svoju štampu i tako čekajući pročita niz korisnih savjeta.

Ali zdravstveno prosvjećivanje žene nije samo po sebi dovoljno. Njega treba jednom korisnom koordinacijom kombinovati i sa kulturnim prosvjećivanjem žene, s obzirom da korijen zaostalosti, pa i njene neravnopravnosti često leži baš u neznanju i primitivizmu, služenju sujevjerja itd. Zato je tu i mjesto prosvjetnih radnica i drugih fakultetski obrazovanih žena.

Prije nekoliko dana održana je sjednica Sreskog odbora Saveza žena u Banjoj Luci na kojoj je raspravljano o učešću žena u predizbornoj aktivnosti. Na osnovu toga zaključeno je da se pristupi formiranju posebnih grupa žena koje će imati za zadatak da obiđu one dijelove našega sreza u kojima je žena još uvijek nedovoljno aktivna.

U predizbornim pripremama žena grada i sreza Banje Luke predviđa se još šira aktivnost pored ovoga i drugih ženskih društava, koja treba da pruže pomoć tamo gdje se ona od njih i najviše očekuje, a to je selo i zaostali dijelovi našeg grada.

VIŠE DRUŠTVENE KONTROLE i POMOĆI u rješavanju problema socijalnog osiguranja

(Nastavak sa 1 strane)

Da bi birači bili donekle obaviješteni o utrošku fondova soc. osiguranja iznosimo neke statističke podatke iz grane kratkoročnih davanja.

Zavod je u vremenu od 1 januara do 31 augusta 1953 god. isplatio iznos od Din. 65.526.114.— na ime davanja i to:

Na ime materijalnog obezbjeđenja	Din.	30,214.594.-
Na ime putnih troškova	„	3,421.253.-
Na ime lijekova	„	12,585.161.-
Na ime troškova banjsko-klimatskog liječenja	„	4,915.251.-
Na ime troškova bolničkog liječenja . . .	„	11,328.790.-
Na ime usluga za ambulantne preglede . .	„	3,061.065.-

Osim toga Zavod je u ovom razdoblju isplatio još Din. 7,478.206.- na ime ostalih davanja iz ove grane.

Kao što se vidi iz gornjih podataka najveći je iznos isplaćen na ime materijalnog obezbjeđenja za vrijeme bolovanja uslijed nesposobnosti za rad, a isti se odnosi samo na bolovanja preko 7 dana odnosno preko 2 mjeseca.

Zavod u smislu postojećih propisa isplaćuje materijalna obezbjeđenja poslije 2 mjeseca navršenog bolovanja na osnovu prijedloga Zdravstvene komisije i mišljenja ljekara savjetnika Zavoda, te odluke Izvršnog odbora Zavoda. Isto tako Izvršni odbor Zavoda odlučuje o upućivanju osiguranika na banjsko-klimatsko liječenje tek po prethodnom prijedlogu ljekara pojedinca, Zdravstvene komisije, ljekara savjetnika Zavoda, te komisije formirane od članova skupštine, pa je i pored svih ovih mjera bilo slučajeva, da je nekom osiguraniku i njegovom članu porodice odobreno bolovanje preko 2 mjeseca odnosno upućen je na banjsko ili klimatsko liječenje, a da nije bio nesposoban za rad, odnosno nije postojala indikacija za banjsko-klimatsko liječenje, a bilo je slučajeva gdje se i obratno postupilo.

Da bi manje dolazilo u buduće do ovakvih i sličnih grješaka tj. da neko ostvari prava iz soc. osiguranja koja mu nisu pripadala ili ih ne ostvari, a imao je puno pravo na iste, potrebna je veća društvena kontrola i briga čime bi se uveliko pomogla funkcija samouprave za što pravilnije donošenje odluka i rješenja iz socijalnih davanja.

Utvrđeno je od strane ovog Zavoda da pojedina banjska i klimatska lječilišta naplaćuju troškove liječenja osiguranika za cijelo odobreno vrijeme liječenja iako se osiguranici ili njihovi članovi porodice nisu zadržali za sve odobreno vrijeme na liječenju, nego su isto ranije prekinuli iz raznih razloga. Na pr.

Klimatsko lječilište u Skender Vakufu naplatilo je za Đurđević Stevu, Čađenović Slobodana, Polić Jovicu, Ljevar Branka i Slijepčević Dušana troškove liječenja za 30 dana ukupno za 150 dana premda su isti bili na liječenju ukupno 136 dana čime je pokušano oštetiti fond soc. osiguranja za 7.000 Din.

Uprava banje u Slatini otpustila je sa liječenja Klipić Adema, Šipka Konstatina i Madžo Marka 5 septembra 1953 god. a na izvještaju o rezultatu liječenja označila je dan otpusta 6 septembar 1953 god. čime je pokušala oštetiti Zavod za 1.500 Din.

Sva gore navedena lica potpisala su izvještaj o rezultatu liječenja da su na liječenju bili sve odobreno vrijeme i ako su ga ranije prekinuli, pa su svojom nesavjesnošću omogućili da pomenuta lječilišta bespravno naplate troškove liječenja za one dane, koje nisu proboravili na liječenju.

Zavod je do 31 augusta ov. god. uputio u banje i klimatska lječilišta 709 osiguranika i članova njihovih porodica, 77 prijedloga nalazi se kod banja i klimatskih lječilišta, koji čekaju na poziv za liječenje, a ima 168 prijedloga kojima je odobreno liječenje.

U ambulantama Gradske poliklinike u Banjoj Luci u periodu od 1 januara do 30 juna ov. god. izvršeno je 84.260 pregleda i 2.420 kućnih posjeta.

U toj poliklinici ljekarsku pomoć i liječenje ukazuje 4 ljekara opšte prakse sa punim redovnim radnim vremenom, 6 specijalista i 10 stažišta sa skraćenim radnim vremenom odnosno po nekoliko sati prema ugovoru.

Obzirom na ogroman broj izvršenih pregleda u ambulantama Gradske poliklinike jasno je da ljekari nisu u mogućnosti da pruže kvalitetan pregled svakom osiguraniku, jer jedan dobar procenat otpada na pregled onih lica, koji svojom nesavjesnošću nepotrebno opterećuju ljekare tražeći pomoć koja im nije neophodno potrebna i na taj način dovode ljekare u položaj, da radi velike fluktuacije i sami griješe.

Također je utvrđeno da osiguranici traže za sebe kao i za članove svoje porodice ljekarsku kućnu posjetu i u onim slučajevima, gdje bi se oboljelim bez posljedica na zdravstveno stanje mogla pružiti ljekarska pomoć i u ambulantama Poliklinike, pa uslijed toga dolazi do nepotrebnog opterećenja fondova soc. osiguranja, jer preglede i prevozno sredstvo ljekara na kućnu posjetu plaća Zavod iz svojih fondova.

Ogromne svote Zavod plaća na ime izdatih lijekova jer mnogi osiguranici kao i članovi njihove porodice prilikom pregleda insistiraju, da im se prepišu lijekovi i ako njihova bolest ne iziskuje potrebu medikamentoznog liječenja. Ima također osiguranika i članova njihovih porodica, koji dobiveni lijek uopšte ne koriste ili djelomično koriste, a ima ih i takvih, koji za protuvrijednost propisanih lijekova traže sredstva za uljepšavanje, radi čega dolazi do nesavjesnog rasipanja fondova soc. osiguranja.

Bolji život čovjeka, zdravlje, sigurnost na poslu, osigurana starost, to je onon zašto treba da se bori svaki čovjek današnjice, jer je to suština borbe za socijalizam.

Dosadašnji rad u sprovođenju soc. osiguranja nužno nas je vodio da pristupamo rješavanju pojedinih problema na birokratski način radi pomanjkanja učešća svih trud benika, sindikata, drugih društvenih organizacija i Narodne vlasti.

Radi ostvarenja potpune demokratičnosti u rješavanju problema apelujemo na sve osiguranike, društvene organizacije i Narodnu vlast da nas u rješavanju tih problema potpomognu, jer je to najbolja garancija za razvitak demokratskog karaktera samouprave i izgrađivanje demokratskih metoda u radu socijalnog osiguranja.

Ovim člankom želimo otvoriti anketu o korištenju sredstava soc. osiguranja. U tu svrhu pozivamo čitaoce da učestvuju u ovoj anketi, a Zavod će u narednim brojevima lista iznijeti stanje i po drugim vidovima soc. osiguranja.

Zavod će sa zadovoljstvom primiti svaku blagonamjernu kritiku i sugestiju, a i putem lista odgovoriti na pitanja, koja mu budu postavljena.

Ahmet Šehović

Otkuda diskusija o članku „Nije odlučujuća forma“

koji je objavljen u našem listu od 15 septembra

Poslije objavljenog članka »Nije odlučujuća forma« naša redakcija je primila tri ispravka i to: Predraga Pajića, novinara Zlatka Jukića i Gradskog komiteta omladine. Pošto se navedeni ispravci uglavnom baziraju na ličnim neslaganjima, a i proizvoljnim zaključcima, objavljujemo sljedeći napis koji smo primili od druga Ibre Gušića, jer smatramo da je ovaj napis obuhvatio sve navedene ispravke i bez suvišnih aludiranja dao dobar odgovor i na podatke koji su u članku »Nije odlučujuća forma« objavljeni, a isto tako i na proizvoljnost zaključaka pisca pomenutog članka.

U odgovoru upućenom »Banjalučkim novinama« povodom članka »Nije odlučujuća forma« Pajić Predrag napominje da želi rasvijetliti neke činjenice koje bi mogle objasniti gdje su greške autora navedenog članka. On odmah zatim kaže da su se neke omladinske organizacije suprostavile malograđanskim elementima u svome članstvu, ali da zato treba tražiti sretnije primjere, a ne njega pošto on, kako kaže, radi malograđanštine nije bio nikada kritikovan. Sa ovim dijelom odgovora na pomenuti članak, mislimo da je Pajić želio izbjeći stvarne činjenice i prikazati se neosnovano napadnutim. Radi toga smo upućeni da kažemo nekoliko riječi o slučaju Pajića. U referatu na Gradskoj konferenciji Narodne omladine mi smo Pajića naveli kao primjer čovjeka koji stoji na čelu Osnovne organizacije Narodne omladine, a za to nema odgovarajućih kvaliteta. Pri tom je akcenat dat na njegove izjave koje su dopunile ono na osnovu čega smo mi smatrali da Pajić ne može biti član rukovodstva Narodne omladine. Ne radi se o tome da je pretsjednik Gradskog komiteta predložio da se on isključi iz Narodne omladine, kao to on kaže »zbog jedne nezrele izjave koja je krivo protumačena i objašnjena u Gradskom komitetu Narodne omladine«, nego zbog toga što su njegove proizvoljne izjave ustvari dopunile ostale njegove malograđanske manire.

Mi ne želimo u listu da obrađujemo pojedine likove, ali želimo da ukažemo da bi oni, na koje je usmjerena oštrica omladinskih organizacija u borbi protiv malograđanštine, trebali malo više da sebe proanaliziraju. Kada bi to oni učinili, onda bi svakako vrijeme koje troše u besprincipijelnim odgovorima na opravdanu kritiku upotrebili na razmišljanje šta sve treba da odbace od sebe, pa da ih omladinske organizacije ne gledaju kao primjer onoga što odudara od želja i interesa članstva Narodne omladine, a to je pasivan odnos prema borbi koju vode organizacije Narodne omladine.

Smatramo da se po odgovoru Pajića može zaključiti želja da se u polemici o članku »Nije odlučujuća forma« diskusija prebaci sa terena neodgovornog pisanja i tvrdoglave odbrane proizvoljnih napisa na to da li je Pajić opravdano kritikovan ili ne. To nas upravo upućuje na osvrt novinara Jukića upućen takođe »Banjalučkim novinama« u vezi sa člankom »Nije odlučujuća forma«. On u svome osvrtu tvrdi da mu se imputira da uzima u zaštitu Pajića i navodi da je principijelno načeo jedan problem. Kolika je njegova vjera u ovako izraženu misao, govori nam i sam kad kaže: »...što su se neki osjetili pogođeni, znači da ipak nešto postoji«. Više nego smješno djeluje kada neko, sjedeći na plaži i slušajući šum Vrbasa, načinje »principijelan« problem neodgovornog i površnog odnosa prema ljudima.

Pokrenuto je u osvrtu i pitanje političke svijesti, sa željom da se pisac članka prikaže kao čovjek koji napada list »Naprijed«, a ne neodgovorna i proizvoljna pisanja novinara Jukića po pitanjima koje sam naziva »principijelnim«. Želimo podvući da po našem mišljenju političku svijest ne može neko da izrazi na kritici problema sa kojima nije upoznat ili na neodgovornom tvrđenju da Pajić Predrag i novinar Jukić nemaju ništa zajedničkog sa našom stvarnošću. Takav je slučaj i sa novinarom Jukićem i sa piscem članka »Nije odlučujuća forma«. Jukić smjelo i odlučno podvikuje: »Druže omladinske rukovodioče, tako se ne ide naprijed«, iako, da upotrebimo njegove riječi upućene na adresu pisca članka »Nije odlučujuća forma«, nije znao pročitati, a ni protumačiti primjer na osnovu koga je stvar uopštio i stavio se putem napisa u organu CK SKH »Naprijed« u položaj da preko omladinskog rukovodioca drži lekciju o odnosima prema ljudima u organizaciji kojoj se usput budi rečeno, u vrijeme svoga boravka nije ni približio.

Smatramo vrlo pozitivnim kad ljudi žele da se bore sa problemima, ali je po našem mišljenju nemoguće sa kilometarske daljine ući u suštinu problema, a niti istaknuti nešto kao problem na osnovu primjera za koji već sutra moraš reći »mene se to ništa ne tiče«. U takvom položaju je novinar Jukić, jer u odgovoru između ostalog kaže: »Niko ne može tvrditi da sam ja branio Pajića preko lista »Naprijed«. Mene se lično to ne tiče«. Ako je tako otkuda onda problem neodgovornog i površnog odnosa prema lju-

(Nastavak na 6 strani)

VEĆA LOKALNA PREDUZEĆA ILI SAVREMENE FABRIKE

Banja Luka nije industrijski razvijen grad, niti ima ostale privredne grane naročito razvijene. Komunalni, kulturni i drugi razvitak jednog mjesta ili područja sve će više zavisiti od razvitka privrede i njezine mogućnosti da onim dijelom viška rada, koji će ostati komuni, podmiri njene potrebe. Mi svi želimo da se Banja Luka razvije u moderan grad sa asfaltiranim ulicama, udobnim stanovima, saobraćajnim sredstvima, kulturnim, prosvjetnim, zdravstvenim i drugim ustanovama. A da bi ovo postigli u prvom redu treba podići industriju i zanatstvo.

Za ovo Banja Luka ima sve uslove, povoljnu lokaciju, saobraćajne veze i ljude, koje treba zaposliti u privredi. Pri ovom razmatranju po mome mišljenju treba prvenstveno viditi mogućnosti i uslove da se postojeća preduzeća izgrade u savremene fabrike. Ne mislim time da treba pomišljati na neke industrijske gigante, već na manje, pa i najmanje ekonomski rentabilne jedinice. Na pr. preduzeća »Stolar«, Tvornica obuće, »Kožar«, Tvornica strojeva i livnica čelika »Boris Kidrič« itd. Zatim treba razmotriti vezu grada i sreza Banje Luke tako, da se privreda grada i sreza nadopunjuje, vodeći računa o interesima ne samo grada i sreza već i o interesima cjeline. Autarhija u tom smislu je nemoguća. U ovom pogledu, po mom mišljenju, izgradnju »Vitaminke« i Centralne mljekare treba proširiti na srez tako, da se u srezu izgrade sabirne i manje prerađivačke stanice, a poljoprivredni razvoj sreza veže za ove fabrike. Mislim, da bi trebalo razmisliti o izgradnji na području sreza manjih stalnih ili pokretnih lanara ili kudeljara, poljoprivrednih pecara, manjih uljara i sl. koje bi uglavnom davale polufabrikate, a ova manja preduzeća vezati sa većom fabrikom bilo na području sreza ili grada u zavisnosti od saobraćajnih veza.

Treba razmotriti izgradnju moderne klaonice sa hladnjačom i preradom mesa, dobre slastičarne sa proizvodnjom leda i presovanog sladoleda, tvornice tjestenina. Zar nije moguće oživjeti ponovo proizvodnju čuvenog trapiskog sira? Sa razvitkom proizvodnje cijevi u Željezari Sisak, mislim, da bi izgradnja jedne manje fabrike namještaja od savijenih cijevi bila vrlo rentabilna. Isto tako može se pomišljati i na manja preduzeća elektroindustrije itd. Ideja i potreba ima mnogo. Treba ih razraditi, proučiti sa stanovišta rentabilnosti i prema raspoloživim sredstvima ostvarivati.

Ali za razradu programa perspektivnog razvoja privrede trebaju i novčana sredstva, treba naći i stručnjake koji će to razraditi. S obzirom na stanje postojećih preduzeća, koja nemaju sredstava za izradu svojih programa izgradnje, postavlja se kao jedan zadatak pred Savjet za privredu, da pri razradi plana za 1954 godinu predvidi u investicijama dovoljna sredstva za razradu programa izgradnje, ne samo novih već i postojećih preduzeća.

U razradi perspektivnog programa razvitka privrede veliku pomoć će pružiti stručna društva inženjera i tehničara te ekonomista.

M.

Још један нови рудник

Након дужег и свестраног испитивања пронађена је руда у Љубићу и Чавки код Прњавора.

За плашину Љубић и Чавку интересовали су се још за вријеме бивше Југославије француски капиталисти, те иако су знали да тамо постоји руда, због избијања Другог свјетског рата, нису доспјели да отворе рудник и да приступе експлоатацији рудаче.

Послије ослобођења наше земље Милан Дрча, инжињер из Дервенте који је прије рата радио на изналажењу руде у Љубићу и Чавки пришао је поновном проучавању из старих забиљешки. То његово проучавање дошло је до изражаја тек 1952 године када је Народни одбор среза Прњавор затражио стручњаке из Геолошких института Сарајева и Београда, који су такође након извјесног испитивања и анализе установили да се у Чавки и Љубићу заиста налазе велике наслаге магнезита, бакра, жељеза и још неких других врста рудаче. Послије ове стручне констатације Извршно вијеће БиХ одобрило је отворење рудника магнезита у Љубићу. Сад се већ врше припреме за отворење рудника, који ће у почетку бити среског (локалног) значаја. Са фабриком у Ранковићеву уговорено је већ да се испоручи 200 тона магнезита из новог рудника Љубић до краја ове године.

За прњаворски срез је од великог значаја отворење овог рудника, а експлоатација ће бити утолико јефтинија што се рудник налази у непосредној близини пруге Добој — Бања Лука.

Ж. Д.

Kad treba početi sa reorganizacijom trgovinske mreže

Komisija za reorganizaciju trgovinske mreže grada i sreza Banja Luke dala je svim našim privrednim i društvenim organizacijama na diskusiju projekat buduće reorganizacije trgovinske mreže u gradu i srezu.

Od osoblja trgovinske mreže najčešće pitanje čujemo kad će ta reorganizacija nastupiti.

Svakako termin, kad treba početi sa reorganizacijom trgovinske mreže, zaslužuje posebnu pažnju i diskusiju i treba razmotriti sve okolnosti u kojima se sad nalazi trgovinska mreža, pa se odlučiti: da li reorganizaciju početi sprovoditi odmah i odjednom svu, ili prići reorganizaciji postepeno kad i sa kakvim rokovima. Ovo pitanje je tim važnije, jer psihoza u mreži je takva, da se u očekivanju nečega novog zapostavlja asortiman. Direkcije preduzeća na malo pripremaju se postepeno na likvidaciju, nabavljaju robu veoma ograničeno i izbjegavaju poslove. Preduzeća na veliko to dobro osjećaju u svom prometu, a predstavnici industrije žale se na slabe poslove i sa trgovinom na veliko i sa trgovinom na malo. Poslovođe sadašnjih prodavnica i ako neznaju svoj raspored u budućoj organizaciji mreže, ustežu se od nabavke robe, bojeći se i najmanjih zaliha i stoje u stavu iščekivanja i stalnoj brizi kako će ući u novo poslovanje.

S druge strane ekonomska opravdanost samostalnih trgovinskih radnji ponegdje se tako tumači, kao da će odmah nastati veliko sniženje cijena robi te u tu uzrujanost upada često i potrošač, pa se i on ponekad usteže kupovine. Svakako ovo stanje kod prodavačkog osoblja, a djelimično i kod potrošača, uvećano za stalno opadanje asortimana, utiče da promet nije na onoj visini, na kojoj bi inače trebalo da bude u ovo doba godine. Osim toga posljednji kvartal u godini je najznačajniji u pogledu ostvarenja prometa u trgovini, pa nas odugovlačenje u reorganizaciji mreže može dovesti u nepoželjnu situaciju. Sve okolnosti ukazuju da bi se sa reorganizacijom trgovinske mreže trebalo početi odmah bez oklijevanja.

Pored svih dosad nedovoljno riješenih tehničkih priprema, prije nego što se prede na samu reorganizaciju treba povesti računa o tome da li treba mrežu sad odvajati od preduzeća, ili koncem godine završenjem normalnog poslovanja preduzeća prići likvidaciji detaljističkog preduzeća, odnosno stvaranju novih grosističkih specijalizovanih preduzeća.

TEHNIČKE PRIPREME NE TREBA OSTAVLJATI ZA KASNIJE RIJEŠENJE

Trgovinsku mrežu i te kako zanima tehnička priprema u reorganizaciji. Šta će biti sa robom? Kakav je kredit? Kako će se voditi knjigovodstvo? Ko će imati radni odnos sa knjigovodom? Hoće li banka uvećati broj šaltera za nove komintente, koji će imati tekuće račune? Kako će se naveče predavati dnevni pazar? Koja su to osnovna znanja iz oblasti privrednog zakonodavstva koja buduće poslovođe treba da znaju? itd.

Komisija za reorganizaciju trgovinske mreže svakako se bavila i tehničkom pripremom, ali smatram, da ne bilo na odmet neke probleme podvući u toj tehničkoj pripremi. Prva stvar koju bi trebalo riješiti, bilo bi svakako formiranje jedne komisije stručnih knjigovođa iz oblasti prometa robom. Knjigovodstvo svakako treba tipizirati i nastojati da se uvedu najnužniji pokazatelji. Ne bi bilo loše kad bi se odmah počelo sa takvim kursom pri Trgovinsko ugostiteljskoj komori.

Uzimati knjigovođe iz drugih preduzeća uz honorar, mislim da nije najbolje rješenje. Prvo mi ne smijemo dati taj patent nekolicini knjigovođa. Svaka radnja ne bi mogla za puno radno vrijeme iskoristiti svog knjigovođu, ali tri i više radnji zaslužuju i imaju pravo da zahtijevaju knjigovođu koji će isključivo raditi samo za njih. Smatram da ne bi trebalo knjigovodstvo u principu povjeriti nekolicini stručnih knjigovođa koji bi vodili knjigovodstvo uz honorar. Uzmemo li, da će samostalnih radnji u trgovini biti oko 91, a kod ugostiteljstva 13, onda nam je jasno da ovo pitanje ne možemo u perspektivi rješavati honorarnim knjigovođama, nego stalnim kadrom koga u tu svrhu treba pripremiti. Vjerujem kad bi se raspisao konkurs za izvjestan broj knjigovođa sa odgovarajućom stručnom spremom, da ne bi bio mali odziv, te bi ovaj broj uz postojeći kadar mogao lako da savlađa poslovanje trgovinskih radnji. Materijalno obezbjeđenje ovih knjigovođa, uz uslov da bude prosječno jedan na tri radnje, ne bi bio problem. U sadašnjem stanju sva upravna režija preduzeća padala je na prodavnice, te je i dosad prosječno jedna prodavnica izdržavala po jednog službenika u direkciji, dok bi sad u stvari bila svega jedna trećina ovog izdatka, jer u prosjeku na svake tri radnje došao bi po jedan knjigovođa.

Što se tiče poslovnih prostorija ovih knjigovođa dobro bi bilo da budu na jednom mjestu, bar za prvo vrijeme, pod nadzorom iskusnog knjigovođe koji bi ujedno služio kao instruktor. Perspektivno, svakako da će pojedine radnje, naročito jače povlačiti svoje knjigovođe u same radnje, jer će poslovođa morati da ima stalni i brz kontakt sa svojim knjigovođom.

S. Muhedinović

Успјела пољопривредна изложба у Приједору

Иако скоро основана пољопривредна станица у Приједору у своме настојању да унаприједи пољопривреду постигла је низ лијепих успјеха, међу којима је један од највећих недавно одржана среска пољопривредна изложба. По својој организованости, броју излагача те разноврсности изложених узорака, по заинтересованости преко 5.000 посјетилаца, ова изложба надмашила је све сличне приредбе у овоме мјесту. Посјетилац управо није знао шта више да разгледа: бројне производе ратарства са преко 300 примјерака, мирисљиво одјељење воћарства и виноградарства које је мамило својом бојом и сочношћу; једре примјерке вриједних повртлара, или пак станичну лабораторију у којој су стручњаци вршили испитивања квалитета земљишта и давали упутства за његову поправку. У дворишту је љубитеље механизације дуго задржавала сложеност и практичност појединих пољопривредних справа и машина, док је мало даље одјељење сточарства привлачило пажњу шароликошћу и квалитетом разних врста стоке.

Као гости у овој изложби учествовали су ДОЗ из Сарајева са врло духовитим рекламним приказима и макетама, Пољопривредни завод и школа из Бање Луке са стандардним узорцима појединих културних биљака, разним збиркама и препаратима, те чланови Друштва перадара и кунићара из Бање Луке са првокласним примјерцима чистокрвне перади и кунића, што је изложби дало посебни значај и посјетиоцима употпунило интересовање.

Заслуге за овако велики успјех прве пољопривредне изложбе у Приједору којом је ударен солидан темељ и начињен увод у низ наредних годишњих изложби које ће се усталити као радна форма, треба приписати свакако иницијативи, залагању и спалажљивости стручњака Пољопривредне станице који су са мало средстава и искуства, али са много труда и воље показали шта се може кад се хоће. Цјелокупним радовима у вези са припремом, организацијом, радом комисија и др. руководио је инж. друг Есад Бахтијаревић.

Инж. Бркић

„Витаминки" много чега недостаје да она постане модерна фабрика у конзервној индустрији

Мислим, да нема ниједног Бањалучанина који незна гдје је продаваоница Творнице конзерви воћа и поврћа „Витаминка" у Бањој Луци. Ко још није застао пред излогом и посматрао примамљиве лименке са шареним вињетама или стаклешке у којима су разни џемови, сирупи, сокови и друге деликатесе на чију помисао нашој дјеци, па и нама пође оно што се каже „вода на уста". Све је то тако красно и примамљиво и многи од нас помисле како је тек лијепо у самој фабрици. У машти већ стварамо слику свјетле дворане са патосом и зидовима обложеним керамичким плочицама, разне посуде које се сјају од чистоће, раднице у бијелим мантилима, аутомате који пуне и затварају конзерве итд. Није ни чудо, јер се ту припрема храна, а онај који је пробао поједине конзерве „Витаминке" морао је то и помислити, јер доброј конзерви треба да одговара и таква фабрика. И ако смо се некад и разочарали, јер се деси да нека конзерва помало и надође, односно поквари се, па чак и читаве серије.

У таквим случајевима смо склони да сву кривицу бацимо на људе у фабрици, а најчешће на технички кадар, јер како може и друкчије бити - гледајући у дворану са зидовима обложеним керамичким плочицама, сјајним апаратурама, транспортерима итд.

Међутим стварност је друкчија. Посљедњи пут био сам у „Витаминци" 1949 године. Морам признати да се баш много није промијенило. Мијењали су се људи, али изглед једног започетог дјела, које је остало недовршено и у чекању да се доврши, још више посивило, оставља на посјетиоца мучан утисак.

Није довољно само жеља и савјест људи (са истовременим и стручним знањем) па да се може квалитетно, а поред тога и рентабилно производити. Уз ово су неопходан услов и одговарајућа средства (зграде, уређаји, а посебно у прехранбеној индустрији још и хигијенско-санитарни услови).

Што се тиче жеље, савјести и стручности људи у „Витаминци" можемо прилично тога замјерити. Први утисак који вам остане у сјећању кад прођете кроз круг предузећа, а и кроз саме просторије, јесте несређеност која личи на „дармар", отпадци воћа скоро на сваком кораку, осе и мушице, отпадна вода коју сусрећете на сваком кораку. Осјећа се да не постоји неки строги ред (или ако постоји не придржава се) који би осигурао да готови производи не долазе у контакт са полуфабрикатима и сировинама, које су некад и заражене (натруле), тако да у предузећу постоји стална опасност инфекције готових производа. Тек сада се у предузећу завршава прикључење градске водоводне мреже а што ће осигурати хигијенски сигурну воду, за прање амбалаже и уређаја. У предузећу не постоји уређај за дезинфекцију уређаја што је исто тако један од битних услова за рад у конзервној индустрији. Осјећа се да у предузећу нема довољно стручних кадрова, нити се посвећивала довољна брига стручном уздизању. Ради тога је долазило да се сировине на терену не примају довољно стручно, а у самој фабрици долазило је усљед хетерогених сировина до квара полуфабриката. У овоме погледу може се много тога побољшати у самом предузећу без нарочито великих инвестиција, али за то треба више воље и одлучности.

Што се тиче средстава или довршења фабрике треба бити на чисто с тим што желимо имати: какав програм производње, какав технолошки процес, оцјену тржишта и економску рачуницу рентабилитета. У разговору са неким друговима чуо сам, да треба завршити станицу за марк, изградити складиште амбалаже и складиште сировина. Али у којем обиму? За какав капацитет фабрике, за какав асортиман производње?

Прије свега је потребно одмах приступити изради генералног плана фабрике. По овоме није ништа учињено, а с обзиром на стварно стање фабрике и хитност кредита за довршење фабрике, ово је неопростиви пропуст руководиоца, Управног одбора и Радничког савјета. Зар другови из „Витаминке" нису проучавали реферат друга Тита са VI Конгреса или нису читали Уредбу о финансирању инвестиција у Сл. листу ФНРЈ бр. 2/53.

„Витаминка" је једна од наших бољих фабрика у конзервној индустрији. По своме смјештају и сировинској бази има све услове да се изгради у модерну фабрику. У том правцу треба предузећу помоћи и обезбједити потребне инвестиције. Али ту треба прво да предузеће разради свој програм, а при његовој разради треба се отргнути од уског асортимана садашње производње и мало погледати како се и шта производи и изван наше земље. Не треба заборавити да се кроз прерађивачку индустрију у првом реду огледа животни стандард људи.

Инж. Мирковић Д.

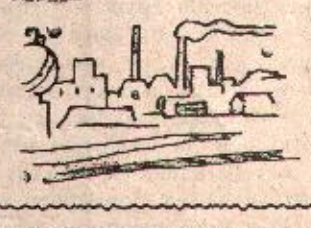

С НИМ ПОСЛУЈЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ

Електрично предузеће Бања Лука требало је за своје потребе да изради зубчанике за хидроелектрану. Службеник Електричног предузећа Тврз Доминик дошао је прије десетак дана у бањалучку творницу покућства и затражио од пословође да се „приватном" занатлији Пери Вукадиновићу дозволи употреба машина за обраду зупчаника, а да ће за накнаду овај приватни занатлија платити творници 300 динара по једном часу. Пословођа је дао дозволу за ово не питајући управу предузећа, а Електрично предузеће одмах је отпочело са превлачењем потребне грађе и довезло око 15 кубика.

Управа творнице покућства сазнавши за ово упутила је писмо Електричном предузећу обавјештавајући га да је сама вољна извршити обраду зупчаника, а да не може дозволити да за свој рачун приватни занатлија ради на машинама колектива.

Међутим Електрично предузеће, не одговарајући на ово писмо и понуду творнице, поновно упућује камионе, који по други пут утоварају грађу и одвозе је на обраду Матић Илији, столару из Бање Луке.

С. Морајт

Iz života naših gradova

Vijesti iz Bosanskog Novog

U Bosanskom Novom održano je 27 septembra licenciranje najboljih grla za rasplod. Najbolja grla biće novčano nagrađena. Uporedo sa licenciranjem vršiće se i kastriranje t. j. onesposobljavanje slabih grla za rasplod. Cilj licenciranja je da se kroz odabiranje boljih vrsta podigne kvalitet rasplodne stoke.

Unazad 4-5 godina licenciranje i kastriranje nije uspjevalo, jer su seljaci pokazivali slab interes. Međutim, lanjske i ove godine uspjeh se znatno poboljšao, zato što su seljaci vidjeli dobre rezultate ovoga rada.

*

U Bosanskom Novom koncem mjeseca jula ove godine osnovano je društvo naprednih poljoprivrednika. Od osnivanja društvo se stalno omasovljavalo tako da ono danas broji preko 130 članova. Najviše poljoprivrednika učlanilo se iz opštine Ravnice (34 člana). Društvo raspolaže sa stručnom komisijom u kojoj su inžinjeri i ljekari koji ga svojim radom i savjetima obilno pomažu. Na posljednoj sjednici društva odlučeno je da se formiraju po opštinama pojedine sekcije društva a ta odluka se ovih dana sprovodi u djelo.

Društvo je u tjesnoj vezi sa Savjetom za poljoprivredu, jer članovi Savjeta su istodobno i u rukovodstvu društva. Jedna od važnih grana u društvu je obavještajna služba koja već dobro funkcioniše, tako da pojedini pretstavnici iz pojedinih opština i kvartova na vrijeme obavještavaju o bolestima koje se javljaju kod pojedinih poljoprivrednih kultura.

*

Prije početka školske godine održana je konferencija prosvjetnih radnika sreza bosansko novskog, i tom prilikom su date smjernice za rad u ovoj školskoj godini. Na ovoj konferenciji raspravljalo se i o popuni nastavničkog kadra, jer osnutkom osmogodišnjih škola pojavila se veća potreba za nastavničkim kadrom.

*

U Bosanskoj Kostajnici je otvorena osmogodišnja škola, gdje će pored učitelja predavati još pet nastavnika koji dolaze iz Hrvatske Kostajnice.

*

U srezu rade dvije škole učenika u privredi kojim rukovode nastavnici i učitelji. I pored zalaganja da se kvalitet podigne naročite teškoće čine u tome sami poslodavci čiji odnos prema školi i učenicima nije najbolji, a učenici pokazuju slab uspjeh i na praktičnom radu.

U Bosanskom Novom otvoriće se dvogodišnja osnovna škola za radnike koji nemaju osnovnu školu.

Takođe će se formirati domaćičko-krojački tečajevi, koji će dati osnovno znanje za domaćinstvo (šivanje, krojenje, kuhanje i dr.), koje je od prijeke potrebe za naše seoske domaćice. Ovi su tečajevi i ranije održavani i pokazali su dobre rezultate.

*

Sreski odbor Crvenog krsta otvoriće II godinu tečaja za vaspitanje seoske ženske omladine. U prvoj godini tečaj je pohađalo oko 600 seoskih omladinki. Većim zalaganjem društvenih organizacija novi tečajevi će se ove godine još više omasoviti.

Ove godine osjetio se priliv pri upisu u nižu domaćičku školu koja je upisala oko 100 učenica. Obzirom za zainteresovanost roditelja za ovu školu, osposobljene su nove prostorije koje će moći primiti sve upisane učenice. Nastavnički kadar je osiguran.

*

Ove školske godine s obzirom na lanjsku kada je ostalo preko 400 za školu dorasle djece neupisanih u prvi razred, upisana su skoro sva školom obavezna djeca i pohađaju nastavu. Pripreme za ovakav upis izvršilo je Sresko vijeće i Opštinski narodni odbori koji su u potpunosti uspjeli da organizuju upis.

*

Također je za ovu školsku godinu otvoren VII razred gimnazije. Ova odluka obradovala je mnogo roditelje jer neće morati davati djecu na školovanje van svoga mjesta stanovanja. Potrebni nastavnički kadar je osiguran.

B. Bogdanović

Proslava dana vatrogasaca BiH u Prnjavoru

I u Prnjavoru je svečano proslavljena sedamdesetogodišnjica Dobrovoljnog vatrogasnog društva Bosne i Hercegovine. Prije podne je izvedena parada DVD sa jednim pionirskim vodom (DVD), organizacijom PAZ-a i društvom »Partizan«. Poslije podne održan je zbor na trgu Maršala Tita, gdje je pretsjednik DVD sreza prnjavorskog drug Pirikić održao govor sa referatom o dosadašnjem radu DVD. Između ostalog rekao je da ova humana organizacija od svog postojanja nije nailazila na ovakvo razumijevanje i pažnju na koje nailazi kod narodne vlasti.

Tom prilikom podijeljene su i spomenice starim i zaslužnim vatrogascima. Bakalbašić Čamil dobio je zlatnu spomenicu, Softić Muhamed, Karić Hasan, Ferketić Ivica, Smolić Ilija i Peka Dragi dobili su srebrne spomenice, dok je Kovušun Štefan dobio srebrnu spomenicu i zlatnu medalju. Dodjeljene su i mnoge nagrade, kao i usmene pohvale za rad u Dobrovoljnom vatrogasnom društvu.

Zatim su pioniri i vatrogasci izveli pripremljene vježbe, a naveče je izveden kulturni program sa plesom i tombolom.

Marko Mirnić

ГРАДИЋ НА ТРОМЕЂИ

Мало среско мјесто притиснуто, на једном узвишењу динарским стрминама налази се на надморској висини нешто преко 800 м. Под условима сталних вјетрова и зиме, удаљено од жељезнице и већих мјеста економски сиромашно, Босанско Грахово није имало услова за развој. Становништво је живјело од сточних прихода и нешто усјева који су слабо рађали на кречњаку. Љети, кад ужеже сунце и усија се камен, све увене. Пољопривредни приходи су тако слаби, да је грахољанин морао ићи у плодније крајеве за хљебом. Кречњак је гутао воду, тако да се поред других неприлика, и ово свалило на леђа овог становништва.

У Револуцији грахољани су дали огроман удио. Од око 12 хиљада становника, колико има овај срез, 700 грахољана је дало своје животе за бољу будућност. А послије ослобођења грахољани су постали још активнији и борбенији. Са сваке радне акције враћале су се по неколико пута ударне граховске бригаде.

А нису заборавили ни своје родно мјесто. Са ништа мање елана одлучили су да измијене изглед некада неуређеног и примитивног мјеста. Неке зграде убрзо су замјениле нове, модерније, а на просторима камења и корова ницле су нове грађевине. Ево кратког прегледа, илустрације ради, шта све данас постоји у Грахову, а о чему се за вријеме старе Југославије није ни сањало: пилана и електрично освјетљење, нижа гимназија, запотека, дом културе, хотел, циглана великог капацитета, недавно подигнути споменик палим борцима у НОБ-и, парк, новозасађене алеје и зеленила, не узимајући у обзир новоподигнуте зграде које су од мјестанцета начинили уредно среско мјесто.

Али има Грахово и својих незгода... Те незгоде су и објективне, али има их које би се могле ријешити. Тако на пр. културно-просвјетни рад у односу на протекле три-четири године је малаксао. Постојеће ОКУД „Гаврило Принцип", може се рећи, тек формално постоји. Нема организованих секција нити се довољно појављује са приредбама. Осим тога нема иницијативе за оформљење разних аматерских друштава из области Народне технике. Грахово нема фотографа, па би на пр. фото-аматерско друштво у многоме замјенило тај недостатак. Поред осталог и фискултура у Грахову је на скоро мртвој тачки.

ПАРК И ЗЕЛЕНИЛА — ЗАПУШТЕНИ

Похвална је иницијатива и уложени труд општинског народног одбора око подизања парка и зеленила. На мјесту гдје је била рушевина старе основне школе уређен је парк — умјесто развалина пријатно је погледати зеленило. Али колико је ово за похвалу толико је за чуђење како се нису предвидјела средства за одржавање зеленила. Насаде су запуштене и не дотјерују се. Разни корови и слично дају врло ружну слику. Потсјећа помало и на дивљицу. Умјесто цвијећа и траве тамо је ницла власуља и трње. Надлежни органи у Босанском Грахову требали би о овом повести рачуна, јер је то у интересу изгледа мјеста и његове културе.

ДА ЛИ БИ СЕ У БОСАНСКОМ ГРАХОВУ МОГЛО ИЗГРАДИТИ ЈАВНО КУПАТИЛО?

Одувијек је за Грахољане велики проблем вода. Поточић Крпана из године у годину постаје све слабији (на више мјеста у његовом кориту појављују се понори који апсорбују и онако малу количину воде већ код самог извора). Грахово је имало уређен водовод. Сада, изгледа, не ради. Већина чесми нема воде. Вода је највећи проблем за ово мјесто, а у вези с тим и одржавање чистоће. За вријеме старе Југославије о овоме се водило мало рачуна. Крајње је вријеме да се већ нешто уради. Нема сумње да наше народне власти и компетентни органи нису изналазили могућности како би се овај проблем ријешио, али — вријеме је да се изгради ако ништа друго бар купатило, које је неопходно трудбеницима Грахова.

ЉЕКАР...

Још нешто мучи Грахово — љекар. Болесних има увијек. Постоји лијепо уређена болница. Али... нема љекара. Само недељно једанпут долази из Книна љекар, прегледа и оде. Среско мјесто без љекара не може се ни замислити. Расписали су и конкурс, али без успјеха. Грахољани су урадили све што су могли али проблем је остао нерријешен. И духовито се неко нашали с Граховом: „У Грахову је најбоље бити здрав".

Да ли ће неко бити у стању да пронађе лијек за ову „болест" још се не зна.

И ЈОШ НЕШТО...

Иако има кино-фројектор (да ли исправан или не, није познато) слабо се дају филмови. На огласној табли у задње вријеме нема плаката. Један од главних извора културе, поготову за овај крај требало би интензивније да ради.

Такође се не чује ни разгласна станица па се градић на тромеђи некако завукао у тишину.

Доброта Лошић

Пред нама су дани велике дјечје радости

„ДЈЕЧЈА НЕДЈЕЉА" 5-12 октобар

Дијели нас свега неколико дана до прославе „Дјечије недјеље". Она ће се организовати од 5 — 12 октобра. То значи да треба брзо радити на њеним припремама и искористити све постојеће могућности да она прослава „Дјечије недјеље" буде друштвена манифестација љубави и бриге за дјецу. Ова прослава „Дјечије недјеље" треба да буде потстрек за нова постигнућа у подизању наше дјеце, она треба да буде и велика дјечија радост.

Ако се говори о том да се кроз прославу „Дјечије недјеље" видно истакне брига читавог друштва према дјеци, онда се ту, поред истицања досад постигнутих успјеха на том пољу, путем изложби и штампе, може још доста учинити. Код нас у сваком кварту постоје друштва „Пријатељи наше дјеце". Нека од ових друштава, која су имала боље услове за рад, већ су постигла лијепе успјехе, а нека се још увијек боре за стварање основних материјалних услова да би могла правилно усмјерити свој рад. Рад ових друштава на васпитању дјеце претшколског доба, утјецај њихов на родитеље као васпитаче будућих градитеља и чувара наше социјалистичке домовине је веома значајан. Зато би у току ове „Дјечије недјеље" требало учинити све оно што нам дозвољавају постојеће могућности да ова друштва, нека прошире, нека покрену свој рад. Ако се ради о материјалној бази, као основном услову за сваки рад, а она то и јесте, онда ту много могу помоћи овим друштвима наши радни колективи. Узимањем патроната над појединим друштвима „Пријатељи наше дјеце", сталном бригом колектива за материјалне услове рада тога друштва, учинило би се то да би до идуће прославе „Дјечије недјеље" порастао број дјечијих забавишта, игралишта и других дјечијих установа у нашем граду. Циљ прославе „Дјечије недјеље" јесте баш у том да се истакне све оно што је друштво до сад учинило за дјецу, да се створи база и узму обавезе у току саме прославе за даља достигнућа у бризи за дјецу и да дјеци нашег града организујемо недјељу радости и веселја.

Све наше масовне организације, а нарочито организација жена, Савез бораца, ССРН-а и друге у заједници са друштвима „Пријатељи наше дјеце" учествоваће у организовању ове прославе, те према томе и оне ће узимати такве обавезе да рад на васпитном и здравственом пољу као и на социјалном збрињавању наше дјеце буде још плодоноснији.

D. Simić: Čobanin sa Imljana

„Дјечија недјеља" је недјеља дјечије радости. То, наша дјеца треба уистину и да осјете. За то постоји могућност. Организовањем централних манифестација уз учешће родитеља и дјеце, приредби, позоришних и биоскопских претстава, дјечијег вашара, излета, фискултурних такмичења, па приредби и излета по установама, квартовима, радним колективима и у самој породици, дјеци ћемо пружити пуно радости и разоноде. Ранијих година наши су колективи у току „Дјечије недјеље" организовали у својим предузећима приредбе за дјецу својих радника што би се и овога пута могло учинити. На тај начин везаћемо дјецу сјећањима на дане нарочито посвећене њима, а то има и свој васпитни смисао.

Друштва и организације учиниће као и досад све што је у њиховој могућности за дјечију радост, али наша дјеца очекују много и од наше трговачке мреже. Желила би сигурно да свугдје и у сваком излогу у току недјеље виде највише ствари намијењених њима почевши од: бонбона, играчака, књига, одјеће, фискултурних реквизита и других ствари, али уз знатно ниже цијене.

Дјеца од нас очекују, а од нас зависи колико ћемо добром организацијом и радом успјети, да од 5 — 12 октобра, дјеца осјете што више веселја, радости и разоноде, да то вријеме заиста буде „Дјечија недјеља".

Зборови бирача подижу порез богатијим сељацима

На збору бирача у Бронзаном Мајдану, народ је дискутовао о висини пореза за четврти квартал и кроз дискусију је донешен закључак да се неколицини богатијих сељака повиси порез за 32.000 динара. Прво се дискутовало о Мили Косу као најбогатијем сељаку и шпекуланту те је донесен закључак да му се порез повиси у износу од 20.000 динара. Порез је, такође, повишен Вулићу Милану за 5.000 динара и још неким другим.

За неке сиромашне сељаке је закључено да им се порез смањи, тако да ово снижење износи 32.000 динара.

Овај збор бирача је још једном показао да народ све своје проблеме рјешава заједнички, у чему се огледа учешће широких народних маса у народној власти.

С. Х.

Šta je sa Kotor Varoši

Dok svi gradovi i svi krajevi naše zemlje rješavaju probleme sa svog terena pored ostalog i preko štampe, kao moćnog sredstva u izmjenjivanju mišljenja, dotle Kotor Varoš spava. Treba proći godina i više dok se u dnevnoj štampi pomene Kotor Varoš ili se o njemu u nekoliko redi kaže o svakidašnjem. Kao da tamo nema ništa za javnu diskusiju, kao da tamo nema problema. A problema ima svagdje pa svakako ih ima i u Kotor Varošu.

Često sam o tome razgovarao sa nekim od pretstavnika iz Kotor Varoša. S kim god sam razgovarao, svako se pitao zašto je to tako. Međutim, niko mi nije znao odgovoriti na to pitanje.

Možda će »Banjalučke novine« naći odgovor?

Marko Stojković

Позориште у новој сезони

„БАРБА БАРОВА ТРАБАКУЛА“

Коларићу, Панићу,
Плетемо се Самићу,
Сами себе заплићемо,
Сами себе расплићемо.
(народна пјесма)

Писац Марко Кавања написао је комедију са јефтиним садржајем, настојећи да јој да сатирично политички карактер. Пијеро Чанконе, лице у „Барба Барској трабакули“ које се „врпка“ и „жевка“ неке непознате талијанске ријечи, не може обојити у потпуности ову комедију да добије и карикиран и сатиричан облик. Барба Баро као пратилац Марина долутао је у Тријест (Трст) и лутају по Трсту, траже Маринова брата. Они су Бокељи. Никола је отишао „у свит“, ожењио се тршћанком. И настаје фабула и догодовштина. Нико, а то је Маринов брат, везује се са Цингарелом - куртизаном. И јасно - треба запетљати чвор. Марино сличан брату као јаје јајету - тражећи брата, такође долази до Цингареле. А изненађење — deus ex machina — (отпетљаће се): наћи ће се браћа и срећан свршетак — happy end. — Овај покушај комедије дао би се обрадити као оперета. Из првих прочитаних призора вири најјефтинија забавна намјештеност.

Па „пролог“ — покушај да изгледа на нашу класичну и студиозно обрађену Држићеву комедију Дундо Мароје. Тај „пролог“ дотукао је „дјело“. Толико о писцу и дјелу.

Ко је савјетовао наше људе у позоришту да овим отпочињу нашу позоришну сезону? Колико напора! А било је и успјеха у извођењу.

Зна се, да има позоришних дјела, која се могу и читати и давати на сцени. Има дјела која се могу читати, а не могу се давати на сцени. Има опет дјела, која се могу давати на сцени, а не могу се читати. Са овим трећим је најтеже — јер су „најмаловреднија“. То су јефтине бурлеске, веселе игре и оперетке које се пишу за једно поподне. То су забавне игре попут најјефтинијег филма, да се проборави вече. И ова „Барба Барова трабакула“ можда би била добра за филм. Лијечити дјело сценом, гибањем маса на сцени, која је улица, дати живот великог града и сиротиње. И упетљати ту неког с бичем, и то потенцирати, да има карактер садашњице! То је тешко и врло скупо. Напор дат за ову „комедију“ боље би уродио у класици наших и страних. На примјер у Нушићу, Шекспиру, Шоу и многим другим писцима. Али — и о самом извођењу нешто.

Сцена је била врло добра. Режија као да је имала тенденцију, да спасава писца. Скупи и бројно нагомилани покрети људства — беспосличара и „ривс“. Успјело је то све — али радњу комедије притискала је тежина наслуђеног — и у два три маха тривијалност глагола - „пући“. Извођачи су успјели и дјеловали хармонично у вртлогу улице. Било је нарочито епизодних врло успјелих креација: утученост морнара (Ђејван) и реализам искреног одушевљења рибара у лову (Снадољев).

Станко Колашинац уходаним умјетничким реализмом оздрављавао је бокељским акцентом беспослицу и малу мисију лица чији наслов носи комедија.

Бранко Микоњић у Цингарели дала је одлично преживљену куртизану. Превазишла је ролу, чија је тенденција по писцу, да послужи у комедији.

„Чанконе“ је претјерао — и ако изразит у улози — фашистичког милиционера. Ово је незахвална улога, која треба да секундарно обоји улицу. (Писац и режисер морали би се споразумјети). Улога, коју је дао глумац одговара драми и трагедији — овдје се радило о комедији.

Оба Марина (Велимировића и Обрадовића) били су добри. И сви остали као Мара Зељковић, Ђејван, Клокић и Петровић успјели су очувати што се дало и то уношењем у радњу и у тешко изводљиву атмосферу веселе игре.

Снадовљев, као пецарош пјевач унио је мало ведрине, па и ако с двије пјесме — лијепом бојом гласа и складном интонацијом. Слично је освјежавала с пјесмом и продавачица цвијећа.

Овдје се намеће закључак, да је позориште школа за оцјену и учење. Треба одабрати писце и провјерити величину дјела. Избор дјела је огроман. Нова дјела се студирају у средини репертоара и тада пробају.

Вељко Јеловац

„РИЂОКОСА“

Послије „Барба Барове трабакуле“ од Кавање Народно позориште у Бањој Луци дало је у четвртак, 24 овог мјесеца, другу премијеру у овој сезони, „Риђокосу“, комад с пјевањем од Шандора Лукача, мађарског писца прошлог вјека. Музика је од Еркла.

„Риђокоса“ је у нашој земљи први пут давана прије 76 година у Београду и Новом Саду. У Војводини је у то вријеме ова врста комада постала врло популарна.

Три мађарска писца, Ситлигети (који је написао „Цигашина“), Тот („Сеоског лолу“) и Шандор Лукач (чија је „Агнета“ такође призната) извршили су велики утицај и на наше писце, те се ускоро јављају и код нас оригинални комади из народног живота с пјевањем.

Ове мелодраме су претеча данашње оперете. Из њих је израсла чувена мађарска оперета (Калман, Лехар и др.).

Музика за „Риђокосу“ је израђена према мађарским народним мотивима. А предмет комада је такође из народног живота. Тема предрасуда у народу о риђим људима и неправедни однос богатих према сиромашним још увијек налазе на симпатије и код данашњег гледаоца. А живописност мађарских богатих народних костима, декор, пјесма и музика захтјевају пажњу гледаоца и он излази из позоришта освјежен.

Публика је ову премијеру одушевљено примила, и честим аплаузима, чак и на отвореној сцени, одала захвалност и глумцима и редитељу, као и оркестру и диригенту за труд који су уложили у раду на овој претстави.

З. Протић

Завршен је Конгрес географа ФНРЈ

Ових дана имали смо прилику да видимо у нашем граду риједак скуп — преко 200 људи који чине географску научну мисао у нашој земљи. Ово је трећи Конгрес географа ФНРЈ послије ослобођења. Први је одржан у НР Хрватској, НР Словенији 1949 године, други у НР Македонији 1951 године, а трећи ове године у нашој Републици.

Програм свих конгреса био је врло обилан, а овога нарочито. Свечани дио почео је у Сарајеву 14 септембра у сали дома ЈНА. Од 14-23 септембра на Конгресу је одржано 16 реферата о проблемима привредно-географских области и подручја у Босни и Херцеговини. Референти су били наши истакнути научни радници, академици и професори универзитета.

На цијелом томе путу наши наставници географије могли су се увјерити како се једна од најзаосталијих и најзапуштенијих наших република препорађа и израста у једну снажну индустриску и културну земљу.

Кроз сва мјеста кроз која је Конгрес пролазио, наилазио је на срдачан пријем. Нарочито ће конгресистима остати у угодној и незаборавној успомени пријем у Бањој Луци. Већ на улазу у Срез бањалучки они су узбуђено изненађени и дирнути пажњом СНО-а у Бањој Луци и Задруге и МНО Крупи на Врбасу.

Ђуро Била

Da pozorište dobije širu publiku

Da bi predgrađa Banje Luke mogla vidjeti pozorišne pretstave, dosada su članovi Narodnog pozorišta odlazili u predgrađa i na nepodesnim pozornicama i salama koje ne omogućuju gledaocu da se osjeća kao u pozorištu davali pretstave, koje se nisu mogle po kvalitetu mjeriti sa onim pretstavama u zgradi pozorišta. Tako je time trpjela i publika i pozorišna pretstava. Zato pozorište i izbjegava ovakve pretstave.

Ali, da li zbog toga naši ljudi koji stanuju daleko od centra treba da ostanu bez jednog od najljepših umjetničkih doživljavanja, bez pozorišne pretstave? Da li im se na neki drugi način može omogućiti da prate repertoar Narodnog pozorišta i da dođu na svaku premijeru i pretstavu, i da ne zaostane u kulturnom razvoju iza drugova iz centra grada?

Ima jedan vrlo prost i jednostavan način.

Gradsko autobusno preduzeće u Banjoj Luci moglo bi da riješi ovaj problem i da uistinu doprinese kulturnom uzdizanju naših ljudi na periferiji grada. I to evo kako.

Potrebno je da se uvede jedna linija koja bi išla: Gornji Šeher — pozorište, i druga: Predgrađe — pozorište i obratno. Autobus bi morao polaziti sa publikom za Pozorište otprilike u 19.30 časova i sačekao bi je oko 23 časa pred pozorišnom zgradom i vratio je kući.

Ovom specijalnom autobusnom linijom za pozorište učinilo bi se to da se ljudi iz predgrađa više zainteresuju za pozorišnu umjetnost, a pozorište bi povećalo broj posjetilaca. I što je najglavnije, pozorište bi dobilo novu publiku, koju već dugo čeka.

Za ovo je potrebno samo malo dobre volje i razumijevanja pa da se riješi pitanje dovođenja u pozorište one publike koja do sada nije mogla da postane stalni njegov posjetilac.

A to će se riješiti, u to smo uvjereni zato što će Gradsko autobusno preduzeće u Banjoj Luci svakako prihvatiti ovaj prijedlog jer je on i u njegovom interesu.

Z. P.

ĐAK NAŠEG POZNATOG SLIKARA BOŽE NIKOLIĆA, STUDENT DUŠAN SIMIĆ, PRIMLJEN JE SA OVIM RADOM NA AKADEMIJU ZA PRIMIJENJENU UMJETNOST U BEOGRADU

D. Simić — Na gradilištu

Čitaonica u Ugarcima

Na jednoj masovnoj konferenciji krajem avgusta Ugarčani su se složili (nakon više pokušaja) da izgrade čitaonicu, a ujedno i prostoriju za sastanke i odmor. Najprije su htjeli da preurede neku postojeću zgradu, pa su se kasnije smjelo odlučili ne na tako lak poduhvat — izgraditi potpuno novu prostoriju.

Radovi na čitaonici su već dosta poodmakli. Zid od betona je već podignut više od jedan i po metar. Iz vlastitih sredstava pribavljen je glavni materijal. Dušan Bilbija se sam obavezao dati krovnu konstrukciju i balvane za rezanje dasaka i letava. Na gradilištu su najaktivniji Đorđo Bilbija, Jovo Bilbija, Miloš Dobrijević, Marko Lošić, Pajo Lošić i Boško Lošić.

Primjerna je inicijativa Ugarčana. Uz malo veći trud napraviće ovu, u neku ruku kulturnu ustanovu sela.

D. L.

IZ PRNJAVORA

U »Banjalučkim novinama« od 22 septembra 1953 godine broj 4 objavljen je članak pod naslovom »Pripreme za proslavu desetogodišnjice formiranja srednjo - bosanskih brigada« u kome stoji datum da će se proslava održati 10 i 11 oktobra. Pošto je na posljednjem sastanku odbora za proslavu ovaj datum izmijenjen zbog predizborne kampanje, to je proslava odgođena za ovaj datum, a predviđena za 24 i 25 oktobar ove godine i bez održavanja aero-mitinga, kako je spomenuto u članku.

Skupština Radničkog univerziteta

Godišnja skupština Radničkog univerziteta održaće se u nedelju 4 oktobra ov. god. u 9 sati dopodne u sali preduzeća »Krajina«. Pozivaju se svi izabrani delegati, pretsjednici radničkih savjeta i upravnih odbora preduzeća, te pretstavnici stručnih udruženja da prisustvuju Skupštini.

Delegati trebaju biti snabdjeveni punomoćima. Pozivaju se sve sindikalne podružnice koje još nisu izabrale delegate i odlučile o svojim prijedlozima Skupštini da to učine.

Sekretarijat Radničkog univerziteta Banja Luka

U DELIBAŠINOM SELU

Neki prijedlozi za bolji rad OKUD „Ivo Lola Ribar“

Rad KUD »Ivo Lola Ribar« pri Srednjoj šumarskoj školi u Delibašinom Selu odvijao se u prošloj godini dosta jednostrano i bez dovoljno određenog programa. Rad ovog društva odvijao se samo u okviru škole i uglavnom za njene potrebe. Istina, u prošloj godini ovo društvo dobilo je na smotri kulturno - prosvjetnog rada škola u Banjoj Luci priznanje i prelaznu zastavicu. U odnosu na kulturno - umjetnički rad drugih škola, to je priznanje bilo i opravdano.

Međutim, ako analiziramo rad KUD »Ivo Lola Ribar« kroz opštu ulogu, koju je ono trebalo odigrati u prvom redu u mjestu i okolini gdje ono i postoji, kao i rezultate koji su se bez sumnje mogli postići, onda je sigurno da mu se ovakvo priznanje ne bi moglo dati. Da se rad u ovom pravcu nije odvijao razlog je, po mom mišljenju, u tome što još pri osnivanju ovog društva nije dovoljno sagledana, niti uočena njegova uloga za čitav ovaj kraj. Smatralo se, a još se i danas smatra, da djelovanje ovog društva bude u okviru škole, jer je takvo i osnovano. Po svemu sudeći, osnovni zadaci ovog društva bili su u tome da se spremi bogat program za smotru KUD pri školama i mozda, a ne obavezno, još koju priredbu za potrebe učenika. Odlaskom nekih učenika koji su završili školu, rad u društvu je potpuno zamro, jer je ono ostalo bez rukovodstva. Do sada su u društvu postojale sekcije: folklorna, dramska, muzička, literarna, šahovska i još neke druge. Međutim, rad u sekcijama bio je usko postavljen i ograničio se na određen broj drugova i drugarica, što se negativno odrazilo na ostalu omladinu, koja bi i htjela i željela učestvovati u ovakvom korisnom radu. Ne može se ni društvo niti onaj mali broj drugova koji su aktivno radili u njemu pohvaliti sa brojem osposobljenih omladinaca i omladinki kroz bilo koju sekciju. Iz jednog nedostatka rezultirao je drugi pa je jasno da su i igranke, koje su organizovane uveliko narušavale ugled ovog društva. Nije slučajno što su igranke nazvane »krompirbalom«, jer su bile nepripremljene i bez ikakvih programa.

Početne i sve ostale slabosti ovog društva potiču najviše otuda što u društvu nije radio niti jedan nastavnik ove škole i što je čitav rad organizovan i vođen samo od učenika. Ja ne znam da li je i nastavnički savjet škole diskutovao o ovim pitanjima i da li je davao pomoć u praktičnom radu društva i sekcija, osim što je honorisao nekog druga iz grada da sprema sa učenicima kulturni program. Ako je pomogao onda je ta pomoć bila površna i sasvim nedovoljna.

Rad društva trebalo je postaviti na širu osnovu i omogućiti da u njemu učestvuju i učenici Niže šumarske škole, Niže trgovačke škole i mještani.

Možda se o ovom svemu ne bi trebalo pisati i o ovim propustima sada diskutovati da još i dalje ne postoje tendencije za rad ovdašnjeg KUD na stari način. Uzimajući u obzir potrebu kulturnog izživljavanja preko 600 građana ovog i okolnih mjesta, koji uslijed udaljenosti od grada nisu u mogućnosti da posjećuju razne kulturne manifestacije u gradu, organizacija Saveza komunista i Socijalistički savez moraju se ozbiljno pozabaviti sa ovim pitanjem i naći najkorisnije rješenje.

To nam nalaže i diskusija koja se vodi u vezi sa održavanjem skupštine ovog društva, a koja će se održati u najskorije vrijeme.

Diskusija o ovim pitanjima nije usmjerena da se postojeće društvo odvoji od Šumarske škole, ali se opravdano postavljaju pitanja da li će, recimo, KUD postati i svojina ostalih učenika i mještana i da li će oni moći u njemu raditi i od njegovog rada imati koristi. Prema tome biće osnovno to da se postojeće KUD proširi sa novim članovima i da u njegove sekcije mogu stupiti svi, koji žele podizanje svog kulturnog nivoa. Treba naročito omogućiti omladincima i omladinkama iz Madira i Prječana rad u sekcijama društva. U tom pravcu i treba da bude naša politička i kulturna aktivnost. Smatram da će ovako prošireno društvo imati i dovoljno snage da razvije masovan i intenzivan rad.

Bojazan da će škola na ovogodišnjoj smotri uslijed ovakvog rada izgubiti mjesto koje je zauzela u prošloj godini je neosnovana. Naprotiv, ako ovo naše društvo pravilno usmjeri svoju buduću ulogu i izvrši zadatke koje sebi postavi u odnosu na čitav ovaj kraj, a to će morati, onda sam uvjeren da će i Šumarska škola i KUD pri njoj postići mnogo veće uspjehe i dobiti mnogo veće priznanje od prošlogodišnjeg ne samo od svih nas ovdje, već i ostalih društava i pojedinaca u našem gradu.

R. Medić

Sport

Dosta teško Borac je osvojio prva dva boda

BORAC — BRANIK (Maribor 2:1 (2:1)

Banja Luka 27 IX. Stadion RSD Borac. Vrijeme toplo. Teren dobar. Prvenstveni susret II savezne lige. Strijelci: Gajšek u 25 min. za Branik, Švraka u 38 min. i Novaković u 44 min. za Borac.
BORAC: Đurić, Hadžiavdić, Banjac, Spaho, Šijaković, Jurić, Šašivarević, Knez, Švraka, Popović i Novaković. Kapetan Šijaković. Trener Glazer.
BRANIK: Filipančić, Gabrijan, Hercmanski, Šaho, Železinger, Petek, Čučko, Plaznik, Šiveši, Gajšek i Vitek. Kapetan Petek. Trener Dragičević. Glavni sudija Vunarić (Zagreb). Linijske sudije Kragulj i Kulenović (Banja Luka).

Prošlonedeljni pobjednici nad Željezničarem istrčali su na teren sa cvijećem u rukama. Poslije pozdrava rastrčali su se duž igrališta i bacili cvijeće na gledaoce Ovaj lijepi gest toplo je pozdravljen pljeskanjem. Odmah iza njih pojavio se Borac predvođen Šijakovićem. Dosad uobičajene burne ovacije izostale su — zbog dosad pretrpljenih poraza.

Ova utakmica bila je treća Borčeva bitka u toku dana. Juniori su u prvenstvenom susretu u Kotor Varošu pobijedili odgovarajući tim Mladosti sa 7:1, a drugi tim je u predigri glavnoj utakmici savladao BSK sa 5:3 (5:1). Igra, koju je predveo II tim u prvom poluvremenu zadivila je gledaoce. Sa svih strana moglo se čuti: »Ovi igraju bolje nego prvi tim«. Zbilja igrali su dobro i pucali su svi i davali golove. Kod njih nije problem efikasnost. »Šteta što odmah neki od njih ne mogu igrati« — čuo sam jednog. Šteta je zbilja!

Očekivali smo s nestrpljenjem ovaj treći glavni susret, jer Borac je trebao pobjedu, ako želi zauzeti bolje mjesto na završetku prvenstva.

NADMOČNA IGRA BORCA

Gosti su imali početni udarac, ali odmah igrači Borca preuzimaju loptu i već u 6 min. desni half Branika morao je izbiti loptu u korner. Prvi korner na današnjoj utakmici izveo je Šašivarević s desne strane netačno i lopta je otišla u golaut. Nešto kasnije gosti su izveli protivnavalu. Banjac je nepropisno zaustavio desno krilo i centarfor gostiju Šiveši sa nekih 30 metara izveo je slobodan udarac uputivši oštru loptu kraj gola. Iza ovoga golman Branika Filipančić u par navrata zaustavio je uspješno loptu spriječivši joj odlazak u mrežu.

U 13 min. centarhalf Železinger izbio je loptu u korner. Korner sa lijeve strane izveo je vrlo dobro Novaković. On je loptu sa efeom uputio pred gol do Švrake koji je skreće u gol. Gledaoci pljeskaju, igrači Borca su stali. Svi misle da je gol, ali centarhalf Šlezinger sa same gol linije izbacuje loptu iz gola. Idealna šansa je propuštena. I slijedeći minut donio je još jedno malo razočarenje, jer je kratko odbijenu loptu Novaković zahvatio i iz kosa sa lijeve strane par metara od gola oštro tukao u mrežu, ali sa vanjske strane. Borac je potpuno ovladao terenom. Gosti veoma rijetko uspjevaju preći na polovinu Borca. U 21 min. Borac je imao idealnu šansu za postizanje gola. Novaković je uputio loptu pred gol, poluvisoko do Švrake, koji je zaustavlja desnom nogom, nešto oklijeva i u momentu kad je šutirao golman Branika mu je požrtvovanim padom u noge oduzeo loptu.

Dok smo gledali opsadu Branikova gola neko je primjetio: »Biće ovo ipak neriješeno. Takav je futbal«. Susjed do mene je ispravio: »Ne takav je futbal, već takav je naš Borac«. Primjedba je zbilja na mjestu!

Par minuta kasnije u momentu kada je Borac sudeći po šansama trebao da vodi sa par golova razlike, gosti su sasvim neočekivano postigli vodstvo. Centarfor Šiveši u 25 min. otišao je sa loptom na lijevu stranu odakle je šutirao. Lopta je otišla do desnog krila, koji loptu odmah ubacuje nisko u centar. Lijeva polutka gostiju Gajšek sa par metara oštrim udarcem tuče pod prečku. Branik vodi sa 1:0!

Ovo je bila nova potvrda već nebrojeno puta izrečene konstatacije »Čudna je igra futbal«. Igrači Borca postali su nervozni. Počinju griješiti. I gosti su u 34 min. primorali Đurića da se istakne. Ovaj je s uspjehom izvršio odbranu odklonivši na taj način opasnu situaciju. Borac je ponovno sredio svoje redove i negdje oko centra započela je kombinacija koja je dovela do izjednačenja. Spaho je primio loptu, dobacio je Popoviću koji odmah produžuje do Švrake, a ovaj sa nekih 13 metara, oštrim poluvisokim udarcem pogađa mrežu. Efektna ali bezuspješna parada Filipančića, učinila je ovaj zgoditak ljepšim. Odmah poslije izjednačujućeg gola Šašivarević je imao priliku da poveća rezultat ali je tukao visoko preko gola. U 41 min. Đurić ponovno odlično interveniše i krajnjim naporom izbacuje loptu u korner. To je bila druga uspjela intervencija Đurića sa kojom je spasao siguran gol. Izvedeni korner od strane gostiju ostao je neiskorišten.

Treći i zadnji gol utakmice pao je 2 min. prije završetka prvog poluvremena. Švraka je u kaznenom prostoru primio loptu, nesebično je dodao Novakoviću, koji sa udaljenosti od par metara ubacuje u gol i postiže vodstvo od 2:1 za Borac.

U DRUGOM POLUVREMENU USPJEŠNE ODBRANE GOLMANA ĐURIĆA

I danas i nebrojeno puta do sada poslije minimalnog vodstva vidjeli smo igrače Borca kako ležernije počinju igrati. Takav je bio početak drugog poluvremena. Izgledalo nam je kao da su igrači oba tima zadovoljni sa postignutim rezultatom. Ali ne, nije ostalo tako! Postepeno su igrači Branika preuzeli igru u svoje ruke. To im je dobrim dijelom uspijevalo i zbog toga što igrači Borca nemaju još dobru kondiciju te ne mogu da izdrže oštar tempo prvenstvenog susreta. Na gotovo svim igračima Borca osjećao se zamor. Samo je golman Đurić bio živahan i brz. S pravom možemo reći da je ovo poluvrijeme, bilo poluvrijeme Branika isprepleteno sa odličnim intervencijama prožetim s požrtvovanjem golmana Đurića kojemu možemo zahvaliti što je rezultat ostao nepromijenjen.

Ne znamo koju uspješnu intervenciju Đurića da istaknemo u ovom poluvremenu kada je Branik neprestano navaljivao na gol Borca. Bilo ih je mnogo. Jedna uspješnija i opasnija od druge. Ipak najveći aplauz Đurić je požnjeo u 55 min. Netačno i kratko je odbio loptu Hadžiavdić u kaznenom prostoru. Banjac, Šiveši i Šijaković pošli su na loptu. Šijaković je ispred Banjca uzeo loptu, posrnuo je i lopta je došla do desnog krila Čučeka, koji je primio loptu, par koraka je poveo i sa ivice kaznenog prostora šutirao jako u ugao pod prečku. Sjajnom odbranom — letom kroz vazduh Đurić je majstorski uhvatio loptu. Gledaoci su burno pozdravili ovu uspješnu odbranu golmana Borca. Još u par navrata Đurić je odlično intervenisao. Bacao se kroz vazduh i hvatao one lopte za koje smo mislili da će otsjesti u mreži.

U ovom dijelu igre Borac je najidealniju šansu imao u 65 min. kada je Novaković veoma uspješno »fintirao« beka i ubacio loptu pred gol. Loptu koju nije zahvatio Popović neko je ponovno dobacio do Novakovića koji sa nekih 16 metara iskosa šutira jako, ali u prečku od koje se lopta odbija u golaut.

Utakmica je u prvom dijelu proteklá u nadmoćnosti Borca, a u drugom dijelu u nadmoćnosti Branika. Po svemu sudeći neriješen rezultat bi bio najrealniji.

NAJBOLJI POJEDINCI

Đurić je bio najbolji na terenu, a i u timu Borca. Ostali su bili jednako dobri izuzev krila koja su bila najslabiji dio tima. Navala kao po nekom pravilu i ovoga puta je bila neefikasna. Kod Branika najbolji igrači su bili Filipančić, Železinger, Gajšek i desno krilo Čučko preko kojeg su išle sve opasne navale gostiju.

Đurića su po završenoj utakmici radosni navijači iznijeli sa terena pravilno ocijenivši da je Đurićeva zasluga što je Borac izvojevao prvu pobjedu.

Borac je prve bodove osvojio dosta teško tek u trećem susretu. Poslije današnje igre možemo ponovno postaviti pitanje: »Koliko će utakmica proći do nove pobjede«.

A. Ravlić

ZADNJI REZULTATI

REPUBLIČKA
Prijedor: MLADOST — TEKSTILAC (Derventa) 4:2

POTSAVEZNA
Kotor Varoš: MLADOST — JEDINSTVO (Prnjavor) 2:0
Bos. Gradiška: KOZARA — RADNIČKI 1 (B. Luka) 5:0
Ljubija: RUDAR — JEDINSTVO (Bihać) 3:0
Sanski Most: PODGRMEČ — BORAC (Bos. Dubica) 3:2

GRUPNO
Nova Topola: LIJEVČE — NAPRIJED (B. Luka) 1:3
Srbac: POSAVINA — RADNIČKI II (Banja Luka) 2:0

JUNIORSKO
Banja Luka: BSK — RADNIČKI 2:1
Kotor Varoš: MLADOST — BORAC (Banja Luka) 1:7

Još jedno sportsko društvo u Banjoj Luci

U nedjelju 28 ov. mj. u rudarskom domu na Laušu održana je osnivačka skupština SD Rudar.

Veliki broj prisutnih na ovoj skupštini bio je najbolji dokaz koliko interesovanje vlada za osnivanje jednog ovakvog društva, a po riječima direktora rudnika druga S. Vukovića, veliki je propust što ono nije i prije osnovano.

Društvo će u svojim redovima okupljati omladinu i kroz razne sportske sekcije(nogomet, rukomet, odbojku, stoni tenis, šah) raditi na njenom tjelesnom, kulturnom i moralnom vaspitanju. To je veliki zadatak, mi smo svjesni njegove važnosti i njegov uspjeh biće najbolje mjerilo našeg rada - rekao je drug Ante Jurinčić ispred novoizabranog Upravnog odbora.

Tako je u našem gradu osnovano još jedno sportsko društvo čiji će napredak naša sportska javnost pratiti sa velikim interesovanjem.

Na kraju želimo podvući jednu žalosnu činjenicu. Skupštini su prisustvovali jedino pretstavnici Zbora Sudija i SD Borca, dok su Banjalučki potsavez, SD Naprijed i SD BSK izgleda smatrali nepotrebnim da njihovi pretstavnici prisustvuju ovoj skupštini. Smatramo da izostanak onih koji su bili najpozvaniji da prisustvuju, a to je Banjalučki potsavez, nema objektivnih razloga i da je za oštru kritiku.

A. Indžić - B. Šmit

Uprava BSK-a odgovara

U broju 4 »Banjalučkih novina« od 22 IX 1953 godine štampan je članak pod naslovom »Jedan nerazjašnjen spor« u kome je netačno ocijenjen odnos između našeg SD BSK-a i IV OO SSRN po pitanju korištenja društvenih prostorija. U cilju razrješavanja tog »jednog nerazrješenog spora«, a u prilog istini za ispravku netačno iznešenih podataka u tom članku, smatramo da bi bilo potrebno razjasniti ovaj slučaj.

Pitanje korištenja društvenih prostorija IV OO SSRN nije nikad bilo postavljeno u takvoj formi da bi se odredivali prioriteti korisnicima. Istine radi napominjemo da je ovo pitanje bilo na dnevnom redu seminara SK, ali učesnici seminara, suprotno tvrđenju autora navedenog članka, nisu davali prioritet niti društvu BSK niti IV OO SSRN, no su stali na stanovište da društvene prostorije stoje podjednako na raspolaganju i jednim i drugim.

Činjenica je da u dosadašnjoj praksi naše društvo nije koristilo ove prostorije Po otvaranju društvenih prostorija naše društvo je dobilo na raspolaganje malu salu i dvorište na upotrebu. Ali vremenom je ovu salu, koja je bila odvojena od društvenih prostorija, kao i dvorište zakupio »Agropromet« tako da smo mi bili prisiljeni da se preselimo u jednu malu prostoriju veličine 2×2, koja više liči na sve drugo no na jedne prostorije gdje se odvija društveni život i vaspitava omladina. No i pored svega toga ne odgovaraju istini navodi članka, da je uprava našeg bokserskog kluba htjela da u prostorijama gdje se održavaju konferencije objesi boksersku vreću i obavlja treninge članova kluba, ma da je uprava imala velikih poteškoća oko održavanja treninga.

Nadalje se u članku navodi da su članovi našeg društva za vrijeme ljetne sezone ulazili u društvene prostorije bosi i u kupaćim gaćicama, zašto uprava našeg društva ne snosi odgovornost, jer se je tu u najviše slučajeva radilo o omladincima koji nisu članovi našeg društva.

U interesu što tačnijeg objašnjavanja ovog slučaja napominjemo da je uprava našeg društva nastojala svim silama da svoje članove okupija u svojoj sobi, a sve u interesu održavanja reda u sali za održavanje konferencija. Radi svega toga nas i čude navodi autora da članovi uprave našeg društva nisu poklonili dovoljno pažnje svom kulturnom ponašanju i ponašanju svojih članova u društvenim prostorijama.

Koristeći ovu priliku izjavljujemo da naše društvo nema različitih interesa od interesa SSRN, nego su ti interesi istovjetni. Naše društvo kao i sva druga fiskulturna društva imaju za zadatak fizičko, političko i vaspitno uzdizanje omladine, i ako u svom radu nismo naišli na razumjevanje kod pojedinih članova IV OO SSRN za to ne snosi krivicu uprava našeg društva.

Radi svega toga molimo Vas, druže Uredniče, da ovaj naš članak štampate u narednom broju, jer, istine radi, ne bismo željeli da se neprovjereni i netačni podatci iz članka »Jedan nerazjašnjen spor« ne osvijetle.

Uprava društva BSK

Otkuda diskusija o članku »NIJE ODLUČUJUĆA FORMA«

(Nastavak sa 2 strane)

dima, kad se vas vas primjer »netice«. Gdje se to onda, druže Jukicu, neodgovrno odnosi prema ljudima? Ne mislite li možda na one koji su poredani u spalirima na banjalučkom korzu ili posmatrače na Kastelovom ćošku, koji su radi svojih nekulturnih postupaka postali predmet diskusije na konferencijama Socijalističkog saveza, a protiv kojih neke organizacije Narodne omladine počinju da vode energičniju borbu. Ako ste mislili da se prema njima neodgovorno odnosi zato što ih se kritikuje radi nekulturnog ponašanja, onda ste se, umjesto da kritikujete takve pojave i njihove nosioce, stavili u položaj njihovog branioca.

Ni piscu članka »Nije odlučujuća forma« ne može se po našem mišljenju oprostiti neodgovorna tvrdnja da Predrag Pajić ili novinar Jukić nemaju ništa zajedničkog sa našom stvarnošću. Ako bi ovakve neodgovorne i proizvoljne napise redovnije podvrgavali kritici, smatramo da bi se ubuduće oni, koji se odluče da pišu o jednom problemu ili da nešto tvrde morali više da upoznaju sa problemom.

Gušić Ibro
Vlado Zeba

НЕОЧЕКИВАН ДОЧЕК И ИСПРАЋАЈ

Ново регистровано спортско друштво „Слога" из Отоке према распореду Бањалучког потсавеза отпутовало је у Велику Кладушу ради одигравања првенствене утакмице са СД „Крајишником". Секретар СД „Крајишника" дочекао је играче и смјестио их у хотел. Судија Енес Хергић ради закашњења делегата који је био одређен за ову утакмицу, извршио је преглед легитимација обију момчади. Утакмица је отпочела тачно у 16 сати и судија је био објективан све до 29 мин. другог полувремена, када су секретар СД „Крајишника" и мјесни хоџа из Кладуше улетили у игралиште и упутили се према судији заједно са публиком, пријећајући судију и играче СД „Слоге" разним погрдним ријечима те је утакмица морала бити прекинута на пет минута. Провоцирајући судију, ова група је запријетила да по њега неће бити добро, као ни по играче из Отоке уколико „Крајишник" изгуби. По интервенцији милиције, утакмица је настављена, али је судија под утицајем публике постао необјективан. Градски хоџа из Кладуше организовао је групице својих људи, говорећи: „Док је мене и оваквих као ја, не бојимо се никога", настављајући са вријеђањем играча и судије.

По завршеној утакмици код стања 5:3 за „Крајишник" играчи СД „Слоге" и остала публика која је дошла из Отоке посједали су у камион који је стајао на игралишту. Том приликом из публике је долетио камен и ударио гостионичара Вуковића из Врнограча у леђа.

Да ли се тако дочекује?

Н. Тајић

RASPORED UTAKMICA ZA 4-X BANJALUČKOG NOGOMETNOG POTSAVEZA

POTSAVEZNA LIGA
Prnjavor: »JEDINSTVO« — »KOZARA« (Bos. Gradiška)
Bos. Dubica: »BORAC« — »MLADOST« (Kotor Varoš)
Bihać: »JEDINSTVO« — »RADNIČKI« 1 (Banja Luka)
Ljubija: »RUDAR« — »PODGRMEČ« (Sanski Most)

GRUPNO
Banja Luka: »BSK« — »LIJEVČE« (Nova Topola)
Otoka: »SLOGA« — »KRAJINA« (Cazin)
Bihać: »SIGNAL« — »BRATSTVO« (Bos. Krupa)

JUNIORI
Kotor Varoš: »BSK« — »MLADOST« (Kotor Varoš)
Ljubija: »RUDAR« — »PODGRMEČ« (Sanski Most)

Sve utakmice počinju u 15 sati, a juniorske sat ranije ukoliko se igraju kao predigre.

ČITAOCI PITAJU

Zašto...

Sve do jednom

Svima nama koji stanujemo na Hisetima pa do Gornjeg Šehera bi drago kad se napravi asfaltna cesta, jer se rješismo blata kojeg smo godinama gazili, a preko ljeta velike prašine. Složnim radom na organizovanim akcijama mnogo smo i sami pomogli i ubrzali završetak radova. Ali sada se pojavio važan problem koji treba brzo riješiti. — Predveče se mogu vidjeti duž cijele ceste gomile djece koja trče, igraju lopte i jure na romobilima po asfaltu bez ikakvog nadzora starijih ili njihovih roditelja. To su pretežno djeca pretškolskog doba, pa je zaista sreća da nije neko od njih stradalo, jer tuda biciklisti, motoristi i šoferi jure velikom brzinom. Često se po asfaltu mogu vidjeti tragovi guma od naglog kočenja vozila, ali što naš narod kaže: »Sve do jednom« i tada će biti kasno. — Mislim da o ovom pitanju treba ponovo raspravljati na konferencijama SSRN čitavog grada, jer je to opšti problem po svim prometnim ulicama, te skrenuti roditeljima pažnju da ne puštaju djecu na ulicu bez nadzora. U koliko se ovo pitanje na ovaj ljudski način ne može riješiti sa nesavjesnim roditeljima, onda neka organi Narodne milicije kažnjavanjima preuzmu riječ.

Morača Ranko, službenik

Jedna ružna pojava

Banja Luka po svojoj fizionomiji ne spada u male gradove. Ona sa svojim širokim ulicama, lijepim velikim zgradama, asfaltom, vodovodom, kanalizacijom, drvoredima i parkovima daje utisak većeg grada, iako po broju stanovnika to nije.

Ali tu lijepu spoljašnost kvari jedna ružna pojava.

U Banjoj Luci možete vidjeti neke bicikliste da voze lijevom stranom, da ne daju signale kad prijeti nekom pješaku opasnost da ga pregaze; oni guraju bicikl trotoarom, a kao kulminacija svega — oni voze bicikl trotoarom na opšte zaprepašćenje pješaka. A kada neki ugroženi pješak pokuša da protestuje ovaj mu dovikne: »Pa gledaj kud ideš!...« ili »Čuvaj se« i »Skloni se«...

A zašto ne bi, na primjer, i Banja Luka uvela službu saobraćajaca na raskrsnicama koji bi ovu i druge nezgodne pojave u saobraćaju doveli u bolji red, a time bi i Banja Luka dobila još više izgled velikog grada?! Mostar već ima na raskrsnicama saobraćajne milicionare koji brižno propuštaju vozila u svojim lijepim i urednim uniformama i sa bijelim dugačkim rukavicama, i za svako najmanje ogrešenje o saobraćajne propise šalju krivce na odgovornost.

Z. P.

Pada prašina

U zadnje vrijeme u našem gradu je mnogo uradeno, da bi se uklonilo ono što kvari njegov lijep izgled. Radi toga je u blizini NOG-a popravljena zgrada kod Željezničke stanice, uređen je Dom kulture, a još ranije su vrlo lijepo uređene travne površine oko Odbora i pored Narodne banke prema kinu »Kozari«. Lijepo i prijatno izgleda i mali park sa klupama pored Narodne banke. Iz ovog se da zaključiti da se ulaže dosta brige, truda i sredstava kako bi centar grada bio lijep i uredan. I pored svog nastojanja da to bude tako, pojaviše se od dasaka »sklepane« tri prodavnice voća i povrća i to baš u tom centru. Možda i postoji potreba za njihovim otvaranjem, ali ne da budu takove i baš pored Gradskog odbora. One su na mjestu gdje stalno prolaze kamioni koji idu iz garaže ili u garažu, tako da se na voću i povrću kupi prašina i ostala prljavština. Da bi se ovo pitanje riješilo, dobro bi bilo da se ove prodavnice prebace u one dijelove grada gdje se osjeća velika potreba za njima i od kuda domaćice moraju svaki dan odlaziti na pijacu radi kupovine voća i povrća.

Morača Ranko, službenik

NAŠOJ DOMAĆICI

NEKOLIKO PRAKTIČNIH SAVJETA

Spremanje i čišćenje stana

Za porodicu je od velike važnosti kao i za svakog čovjeka zdrav stan. Stan je zdrav ako je vazdušan, suv, svijetao i čist.

Da bi u stanu bilo čistog vazduha, stan se mora često provjetravati, naročito ujutro za vrijeme spremanja, u podne poslije jela i uveče prije spavanja. Stan se provjetrava da bi se u njemu obnovio vazduh koji se kvari od kuvanja, disanja, goriva i osvjetljenja. Veliki je nedostatak ako sunčeva svjetlost ne može da dopre u stan osobito u sobe za spavanje. Sunčeva svjetlost ubija klice od mnogih bolesti, koje su za oko nevidljive, ali se u nečistom i prašljivom vazduhu skupljaju i često izazivaju teške bolesti. Stan se mora redovno spremati i čistiti, naročito sobe u kojima se spava. Prije čišćenja soba otvore se prozori, razmaknu zavjese i podignu preko prozora da se sobe provjetre i da uniđe čist vazduh. Prostirači na podu ako ih ima pokupe se i istresu, peć se očisti od pepela ako je vrijeme loženja i pod se počisti. Kad se prašina slegne obriše se mekanom krpom sa stvari, prostirači se prostru na pod, a soba i dalje ostaje da se vjetri. Naročitu brigu treba obraćati na čistoću sobe za spavanje, u kojoj čovjek provodi veliki dio svoga života i kad je zdrav i kad je bolestan. Ujutro, kad svi ukućani ustanu od spavanja i kad se spreme i izađu, spavaću sobu treba raspremiti, provjetriti i počistiti. Otvore se prozori na spavaćoj sobi, iznese posteljina na otvoren prozor, da se i ona dobro prozrači. Kad se dobije vremena od drugog posla najprije se namjesti posteljina, onda pod očisti, prašina obriše i dalje se soba zrači.

Dok su topli dani, treba bar gornje prozore i noću držati otvorene. Kad se postepeno navikne na to, neće se ozepsti ni kad se prozori drže sasvim otvoreni, pa ni kad je hladnije vrijeme, samo se tada treba malo bolje pokriti. U sobi u kojoj se spava ne smije se držati nikakva zimnica, niti se smije sušiti odjeća i obuća. Osim svakodnevnog čišćenja sobe, bar jedanput treba očistiti sve sobe. U proljeće i jesen treba svu kuću pretresti, okrečiti i očistiti. Tada se izvrše opravci po kući i namještaju u koliko su potrebni.

Prilikom temeljnog čišćenja stvari iz sobe treba iznijeti napolje istresti i ostaviti da se zrače. Podove u sobama treba izglačati ako su od tvrdog drveta ili izbrisati toplom vodom i sapunicom ako su od mekanog drveta. Ako su podovi od zemlje treba ih čistiti samo pokvašenom metlom.

Za čišćenje sobe potrebno je imati dobru metlu za pod, metlu za ćilime, pajalicu od čekinja za brisanje drvenih podova, četku na dugačkoj motki za pajanje zidova i tavanica, lopaticu za skupljanje smetišta, prašnjak od trstike za istresanje prašine iz ćilima i prostirki, četku za ribanje poda, kefu za vodu i krpe za brisanje prašine, poda i prozora. Sva ova sredstva za održavanje čistoće moraju se držati na određenom mjestu. Gdje nema pajalice od čekinje za brisanje drvenih podova i četke za pajanje zidova i tavanica poslužiće i obična poljska metla. Mjesto prašnjaka od trstike za istresanje ćilima i prostirki može se upotrebiti i prut za istresanje.

Za vrijeme lijepih dana muve rado padaju na staklo od prozora i na ogledala i prljaju ih. Ako se to ne pere, okori se i kasnije se vrlo teško skida. Tako prljavi prozori i ogledala čiste se sa vimom, i onda isperu čistom vodom. Vrata koja su obojena masnom bojom najbolje se peru mlakom vodom i sapunicom.

M. C.

Kako ćemo sačuvati šljive za zimu

Uzme se jedna kutija od kartona ili drveni sanduk sa kojim se ovako postupa:

Na dno kutije stavi se pepela za 4 prsta debljine, pa se zatim reda jedan red šljiva, jedan red pepela, tako da se međusobno ne dodiruju, a odozgo po završenom slaganju šljiva dobar sloj pepela. Zatim se kutija zatvori i ostavi na suho mjesto.

Šljive treba da su branice i to sa peteljkama.

Ing. T. Župančić:

Savjet poljoprivredniku

Ozima pšenica

Pšenica je biljka koja se sije na najvećim površinama na zemlji i uz kukuruz i rižu je najglavnija žitarica i najglavnija ljudska hrana. Sije se na 160 miliona hektara, kukuruz na oko 9, a riža na oko 80 miliona ha.

U Jugoslaviji dolazi kukuruz na prvo mjesto a pšenica na drugo. U Bosni i Hercegovini se sije kukuruz oko 420.000 ha, a pšenica 220.000 ha. Najviše se sije u nizinskim predjelima Sjeverne Bosne.

Kod nas se sije uglavnom tzv. meka pšenica (Triticum vulgare). Naše domaće sorte su većinom za vrijeme rata propale i ako ih još uvijek ima. Domaće sorte nisu prinosne, nisu dovoljne otporne na hrđu i polijeganje. Vrlo su otporne na zimu i kvalitetno su prilično dobre. Za naše prilike bi se moglo, na temelju mnogih izvršenih pokusa preporučiti sortu »Prolifik«, bijela brkulja, kao najbolju. U Semberiji je bolja K-9. Na dobrim i bogatim tlima može se pokušati i sa šišuljom U-1.

Kod nas se obično sije pšenica iza kukuruza i ako to nije najbolje, jer kukuruz obično kasno silazi sa njive, pa se ne može njiva kako treba obraditi. Mnogo je bolji predusjev grahorica, grašak, lan, repica, djetelina i lucerna. Djetelinu i lucernu treba preorati koncem septembra ili početkom oktobra poslije dobre kiše. Dubina oranja je oko 18 cm. Za ozime žitarice ne valja presitno urediti površinu tla. Dobro je da ima gruda kako kokošije jaje, osobito na težim tlima. Onda je manja opasnost od izmrzavanja, a i ne može se tako lako napraviti kora na površini, a u proljeće se lakše podrlja.

Ako se hoće dobar prinos treba gnojiti: ako ima stajskog gnoja, onda može biti dosta 200 mtc/ha. Od umjetnih gnojiva, kad imamo za sada samo vapneni dušik i super fosfat, treba rasipati 300 kg. vapnenog dušika pred oranje (sva kako deset dana prije sjetve), a superfosfata 150 kg na ha pred sjetvu i 150 kg u proljeće pred drljanje. Umjetni gnoj djeluje samo na dobro obrađenom tlu.

Sjeme se mora bezuvjetno zaprašiti protiv tvrde snijeti. Kod nas tvrda snijet još uvijek upropaštava ogromne količine pšenice. To je naša kulturna sramota, pa se moramo svim silama boriti da se sve sjeme prije sjetve zaprši. Zato bi trebali sreski zadružni savezi, kao i mjesne ZZ da nabave dovoljne količine sredstava za zaprašivanje, kako bi proizvođači lako mogli nabaviti. Zaprašivanje pšenice bolje je i lakše, nego močenje s plavim kamenom.

Za 100 kg. pšenice treba najmanje 200 grama prašiva.

Sjemena treba 140 do 160 kg na ha sijačicom, a 160 do 180 kg omaške, ako se sije na vrijeme i na dobro pripravljenom tlu.

Najbolje vrijeme za sjetvu ozime pšenice je od 25 septembra do 15 oktobra. Kasnija sjetva daje neminovno manji prinos i to osjetljivo manji prinos.

Kod nas su pšenice općenito dosta rijetke, ima mnogo korova i manje prinosa. Zato nećemo pogriješiti ako sijemo osobito na slabijem tlu malo gušće. Samo na dobrom i bogatom tlu bez korova i ako je sjetva na vrijeme možemo sijati 120 do 140 kg. na ha i to sijačicom.

Poslije sjetve treba, osobito na težim tlima, izvući sa plugom brazde, da se može gornja voda lakše ocjediti, da se ne bi zadržavala na površini i gušila pšenicu.

Dakle, ako hoćemo veliki prinos pšenice onda moramo:

1) Oranje izvršiti najkasnije do 1 oktobra

2) Tle dobro pripremiti i nagnojiti

3) Sijati samo čisto, dobro i zaprašeno sjeme

4) Sjetvu obaviti što ranije a najkasnije do 15 oktobra.

Kroz BANJALUKU

DEŽURNE APOTEKE

Srijeda 30 septembra	broj 2
Četvrtak 1 oktobra	broj 3
Petak 2 oktobra	broj 1
Subota 3 oktobra	broj 2
Nedelja 4 oktobra	broj 3
Ponedeljak 5 oktobra	broj 1
Utorak 6 oktobra	broj 2

VAŽNIJI TELEFONI

Opšta bolnica	289 i 290
Dječja bolnica . . .	288
Stanica hitne pomoći	391
Vatrogasci	555 i 03
Stanica Nar. milicije	363
Žel. stanica grad .	229
Stanica Predgrađe .	221
Putnik Banja Luka .	224

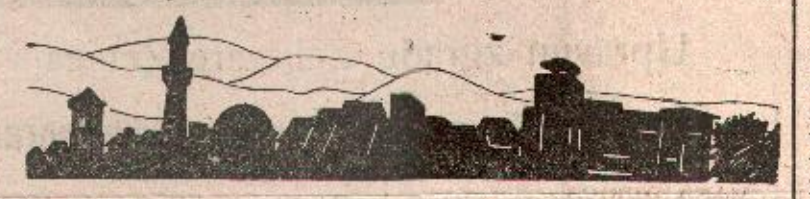

Pozorišta

Utorak 29 septembra, Marko Kavaja: za JNA „Barba Barova trabakula“, komedija u 3 čina.

Srijeda 30 septembra nema pretstave.

Četvrtak 1 oktobra, Šandor Lukači: „Riđokosa“, komad u 4 čina s pjevanjem. Cijene ulaznica od 30 — 80 dinara. Početak u 20 časova.

Petak 2 oktobra, Marko Kavaja: za đake „Barba Barova trabakula“, komedija u 3 čina. Cijene ulaznica od 15—35 dinara.

Subota 3 oktobra, Milan Ogrizović „Hasapagiница“, drama u 3 čina. Cijene ulaznica od 25 do 60 dinara. Početak u 20 čas.

Nedelja 4 oktobra, Stevan Sremac: „Zona Zamfirova“, komad u 4 čina s pjevanjem. Cijene ulaznica od 20—50 dinara. Početak u 15 časova.

Nedelja 4 oktobra, Svetozar Ćorović: „Zulumčar“, komad u 3 čina s pjevanjem. Cijene ulaznica od 25—60 dinara. Početak u 20 časova.

Naša kina PRIKAZUJU

PALAS
od 28 septembra do 2 oktobra
„Gospođica Julija“
od 3 do 5 oktobra
„Osveta jedne žene“

KOZARA
od 28 do 30 septembra
„Kantiflas mušketir II dio“
od 1 do 4 oktobra
„Rio Grande“
od 5 do 7 oktobra
„Tri Kabaleroca“

OFICIRSKI DOM
od 1 do 2 oktobra
„Operacija Cicero“
od 6 do 7 oktobra
„Kroz Misuri“

RUDI ČAJAVEC
od 3 do 5 oktobra
„Bulevar sumrake“
od 6 do 13 oktobra
„Ciganka“

VRBAS
od 29 septembra do 1 oktobra
„Veliki grešnik“
od 2 do 7 oktobra
„Operacija Cicero“

BUDUĆNOST
od 2 do 4 oktobra
„Jučer rođena“
od 6 do 8 oktobra
„Ljubavnici iz Verone“

KOMBINACIJA

Parodija u 3 slike

Vrijeme: — sadašnje, temperatura u porastu, ali su ipak moguće povremene kiše, kišnice i pljuskovi.

Mjesto — kancelarija, soba, zgrada ili kakva god hoćete, samo je glavno da se u toj prostoriji nalazi stanbeni referent.

I slika

Stranka — (ulazi)
Referent — (ćuti)
Stranka — Molim vas ja sam premješten, znate ovaj... da ne budem dosadan... nemam stana.
Referent — (diže glavu, sokoli se) potražite, pa kad nađete dođite da vam izdam rješenje.

II slika

Stranka — (ulazi)
Referent — (ćuti)
Stranka — Znate ja sam našao stan tu i tu, sutra će biti prazan, obećali ste.
Referent — Sutra dođite po rješenje.

III slika

Stranka — (ulazi)
Referent — (ćuti)
Stranka — Ja sam došao po rješenje.
Referent — (ćuti duboko zamišljen).
Stranka — Moja molba je broj 14311, znate ja...
Referent — Da..., da..., znam, znam... taj je stan uključen u neku kombinaciju..., da kombinaciju i rješenje je već izdano.
Stranka — (mijenja boju) Pa ovaj... vi ste rekli da nađem, cipele sam polerao hodajući ulicama i najzad... ux...!
Referent — Šta ja mogu.. kombinacija... kombinacija moralo je tako biti.

Glas iz gužve — savjet — prijavi se na jednogodišnji kurs kombinacije pred vratima stanbenog referenta, pa ćeš i ti vjerovatno upasti u jednu od tih k o m b i n a c i j a.

Mišula

REBUS

ČITAOCI,

Pretplaćujte se, čitajte i sarađujte u »Banjalučkim novinama«. Jedan broj staje 10 din., a tromjesečna pretplata 130 dinara.

„KRAJINA"

građevinsko preduzeće u Banja Luci

IZVODI OBJEKTE NISKE i VISOKE GRADNJE i to:

I. u Banja Luci:

Objekte „Rudi Čajevca" - industrijske i stambene, „Boris Kidrič" stanove, put Banja Luka Šehitluci, Vojne objekte i stambenu zgradu za vlastite potrebe.

II. u Prijedoru:

Objekte tvornice celuloze, stambene zgrade, puteve, sušnicu i kolektor.

III. u Bihaću:

Hidrocentralu Slapovi na Uni, Kinosalu, Tvornicu makarona, stambene zgrade i vojne objekte.

IV. u Jajcu:

Turistički hotel i stambene zgrade.

V. u Zenici

Upravnu zgradu Željezare Zenica i stambene zgrade.

Izvodi i preuzima radove visoke, niske i hidrogradnje na čitavoj teritoriji zemlje.

RASPOLAŽE vlastitom modernom mehaničkom, bravarskom, limarskom, kovačkom, kolarskom, stolarskom i molerskom radionicom.

IMA SVOJ VOZNI PARK

„ANGROPROMET"

Trgovina za promet robom na veliko

Šoše Mažara 15 BANJA LUKA Telefon 311 i 520

Obavještava svu trgovačku mrežu Državnog i zadružnog sektora, da je izvršilo sniženje cijena svih tekstilnih proizvoda.

Na našim stovarištima raspolažemo BOGATIM asortimanom tekstila, metalne robe, građevinskog materijala, prehranbenih artikala, te alkoholnih i bezalkoholnih pića.

Robu prodajemo isključivo po tvorničkim cijenama.

Izvolite nas posjetiti i uvjeriti se u dobar kvalitet, solidne cijene, BRZU I TAČNU USLUGU.

„ANGROPROMET"

Od 3 do 10 oktobra u Banja Luci

na području I, II i V kvarta Državni osiguravajući zavod u Banja Luci

vodi veliku akciju OSIGURANJA

LICA - za slučaj prirodne smrti i nesretnih događaja,

IMOVINE - protiv šteta od požara i provalne krađe, i

STOKE - protiv uginuća i prinudnog klanja.

U navedeno vrijeme organi osiguranja obilaziće privatna domaćinstva na području navedenih kvartova radi sklapanja osiguranja.

Obezbjedite sebe i svoju imovinu OSIGURANJEM KOD DOZ-a

DRŽAVNI OSIGURAVAJUĆI ZAVOD BANJA LUKA

Uređuje redakcioni odbor. — Redakcija i administracija Trg palih boraca (zgrada Doma kulture), telefon 369. — Tek. račun kod Narodne banke FNRJ - Banja Luka Filijala za srez 768-T-193. — Odgovorni urednik Neda Erceg. — List izlazi svakog utorka. — Štamparija »GLAS« Banja Luka